

OTOK KRK PRVI ISPUNIO OBVEZE U SEGMENTU GOSPODARENJA OTPADOM

Hrvatska se obvezala da će do 2020. godine odvojeno prikupljati 50 posto komunalnog otpada, a otok Krk to je postigao pet godina ranije

ENERGETSKA UČINKOVITOST U ZGRADAMA

U Hrvatskoj se trenutno obnavlja tisuću bolnica, škola, vrtića i stambenih zgrada, a prošle je godine iskorišteno 60 posto više sredstava od planiranog

UPOZNAJTE NAS

Sektor za zaštitu okoliša jedan je od sektora koji postoji od samog početka, a s godinama je rastao što se tiče područja koja pokriva, broja projekata i broja djelatnika

F O N D Z I N

Magazin Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost

02

TEMA BROJA

**SANACIJA KAREPOVCA NAPREĐUJE
BRŽE OD PREDVIĐENOG**

NE ZABORAVI ME!

KAD IDEŠ U KUPOVINU, NE ZABORAVI PONIJETI SVOJU VREĆICU, TORBU ILI KOŠARU. TAKO ĆEŠ UŠTEDJETI I SMANJITI BROJ PLASTIČNIH VREĆICA KOJE ZAVRŠE U OKOLIŠU.

Jednokratne plastične vrećice koriste se desetak minuta, a onda se godinama gomilaju u okolišu. Ugrožavaju tlo, vodu, biljni i životinjski svijet, a na kraju mogu završiti i na našem tanjuru.

Za ljepšu našu!

4
UVODNIK

6
NOVOSTI

TEMA BROJA
10 KAREPOVAC

Sanacija Karepovca napreduje brže od predviđenog

NISAM ZA BACIT'
OTOK KRK

Otok Krk prvi ispunio obveze u segmentu
gospodarenja otpadom

18
NISAM ZA BACIT'
ZA LIJEPU NAŠU

20
MI TO MOŽEMO

26
ZELENA EKONOMIJA
ENERGETSKOM OBNOVOM
OBUHVAĆENO 16 TISUĆA
KUĆANSTAVA

32
EKORPORATIVNO

36
UPOZNAJTE NAS

38
EDUKATIVNO ZABAVNE STRANICE

S A D R Ž A J

I M P R E S S U M

FONDZIN
časopis Fonda za zaštitu okoliša i energetske
učinkovitost

IZDAVAČ
Fond za zaštitu okoliša i energetske
učinkovitost
Radnička cesta 80, 10000 Zagreb

GLAVNI UREDNIK
Dubravko Ponoš, direktor

UREDNIČKI KOLEGIJ I SURADNICI
Anamarija Brstilo
Marina Bujan
Ante Gudelj
Branka Ilakovac
Sunčana Matić
Mara Matković
Ratko Mavar
Ojdana Rajić Azinović
Lidija Tošić

©2018. Fond za zaštitu okoliša i energetske
učinkovitost. Sva prava pridržana.
Za umnožavanje u bilo kojem obliku,
iznajmljivanje, priopćavanje javnosti u bilo
kojem obliku uključujući internet, kao i
prerađivanje na bilo koji način bilo kojeg
dijela ili ove publikacije u cijelosti, potrebno je
zatražiti pisano dopuštenje nositelja prava.

Nakon što smo prvi broj časopisa poslali na više od tisuću adresa istaknutih pojedinaca, organizacija i institucija u području gospodarenja otpadom, energetske učinkovitosti i zaštite okoliša, primili smo mnogo pozitivnih komentara i osvrta. Zahvalan sam svim suradnicima koji su uključeni u pripremu i koji predano pomažu u stvaranju sadržaja za časopis čiji je cilj informirati, educirati i nadahnuti.

Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost ove godine slavi petnaest godina postojanja, a u godini koja je započela najavljeno je mnogo važnih i značajnih planova. Nastavljamo s aktivnostima u području uspostave cjelovitog sustava gospodarenja otpadom, nastojeći u svim jedinicama lokalne i regionalne samouprave partnerskim odnosom postići visoke stope odvojenog prikupljanja otpada. U tome nam uvelike pomaže jačanje suradnje s Ministarstvom zaštite okoliša i energetike na čelu s ministrom Tomislavom Čorićem, uslijed čega su se aktivnosti pokrenule i intenzivirale. Tako se putem javnih poziva sufinanciraju mnogi projekti gospodarenja otpadom, poput izgradnje reciklažnih dvorišta, različitih edukacija, sanacije odlagališta ili nabave spremnika za odvojeno prikupljanje otpada. Ovom prilikom ističem trenutno aktualan projekt nabave spremnika za odvojeno prikupljanje otpada za cijelu državu koji uključuje čak 407 jedinica lokalne samouprave.

Fond je provedbeno tijelo i za sve projekte energetske učinkovitosti u zgradarstvu i značajna stručno-tehnička pomoć onima koji svoje projekte prijavljuju na javne pozive na kojima je sufinanciranje osigurano iz europskih izvora. Zbog toga pozdravljam suradnju s Ministarstvom graditeljstva i prostornoga uređenja i ministrom Predragom Štromarom čiji osvrst na dosadašnji rad možete pročitati u rubrici Zelena ekonomija. Prošle je godine interes za energetske obnovu javnih zgrada bio toliki da je premašio dostupan novac. Ove je godine u pripremi još natječaja koji će osigurati kontinuirani rast hrvatske građevinske industrije u sljedećih nekoliko godina.

U ovom vam broju predstavljamo Fondov Sektor za zaštitu okoliša unutar kojeg djeluju dvije službe: Služba za zaštitu okoliša i Služba za zaštitu prirode. Suradnja s jedinicama lokalne samouprave i s komunalnim društvima, ali i s raznim institucijama taj sektor stavlja u poziciju poveznice koja osigurava da se projekti što brže i kvalitetnije realiziraju.

Fotografija na naslovnici prikazuje splitski Karepovac. Sanacija najvećeg nesaniranog odlagališta otpada u Hrvatskoj teče brže od predviđenog i prva bi faza trebala biti gotova prije predviđenog roka. Ponosan sam što smo za njega uspjeli osigurati europska sredstva. Pročitajte što visoki dužnosnici misle o projektu sanacije te izravnoj vezi s Lećevicom.

Svijetli primjer učinkovitog i dobro uspostavljenog sustava odvojenog sakupljanja otpada u ovom nam broju dolazi s Krka te se nadamo da će Ponikve Krk druge hrvatske otoke, kao i gradove potaknuti na slične napore kako bi ostvarili ekološke, ali i financijske koristi u svojoj zajednici. Da ljudi teže inspiraciji za promjenama, već godinama putem bloga dokazuje Ivančica Kršek koja svojim radovima promovira ideju redizajna i ponovnog korištenja ili davanja nove funkcije starom i odbačenom namještaju. Platforma „Makeover addict“ nudi zanimljive projekte po principu „uradi sam“, primjere i praktične savjete o tome kako (pre)urediti svoj životni ili radni prostor i stvari u njemu na kreativan i funkcionalan način. A što se sve može dogoditi kad se pojedinci ujedine, pokazuje nam primjer Dušana Martinjaša, predstavnika stanara koji je inicirao pokretanje projekta opće i termoe energetske obnove objekta, karlovačke zgrade koja je bila poznata po pogrdnom nazivu „švicarski sir“. Obnovu zgrade podržali su svi stanari pa tako sada uživaju u blagodatima koje je ona donijela – dugoročnoj uštedi energije i novom ruhu njihova doma. Još jedan projekt vrijedan pohvale servis je koji se krije iza imena Biciklopopravljaona. Radi se o projektu koji djeluje pod okriljem udruge Zelena akcija, a predstavlja koncept u kojem korisnici sve popravke vrše sami uz podršku volontera i na taj se način uče popravljajući svog bicikla.

Da ne bi sve ostalo na pojedincima, brinu se odgovorne kompanije koje svojim primjerom pokazuju na koji se način sljubljuju poslovna učinkovitost i odgovorno ponašanje prema okolišu pa tako predstavljamo dobre prakse Hrvatske elektroprivrede i Ericsson Nikole Tesle.

Neka vas teme koje vam donosimo inspiriraju, motiviraju i potaknu da u ovoj godini uložite još više truda u brigu o okolišu. Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost u tome će vam rado pomoći i biti partner na putu ka održivom i odgovornom ponašanju prema prirodi.

Dubravko Ponoš, mag. ing. el.
direktor Fonda za zaštitu okoliša i energetske
učinkovitost

ODRŽANE EDUKATIVNE RADIONICE ZA KORISNIKE SREDSTAVA EU

Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost kao Posredničko tijelo razine 2 organizirao je savjetovanje za predstavnike jedinica lokalne samouprave koji su dobili sredstva EU za provedbu projekata izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom te za projekte izgradnje reciklažnih dvorišta. U sklopu radionica predstavnici Fonda održali su predavanja na temu procedura, nepravilnosti i najčešćih izazova u provedbi projekata te odgovarali na konkretna pitanja koja su postavljali sudionici. **Za projekte izobrazno-informativnih aktivnosti gradovima i općinama kroz Operativni program „Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.“ osigurano je ukupno 47,2 milijuna kuna bespovratnih sredstava EU, dok je za projekte izgradnje reciklažnih dvorišta odobreno 334,5 milijuna kuna bespovratnih sredstava EU.**

OPĆINI SUNJA ODOBRENO OKO 2,7 MILIJUNA KUNA ZA IZGRADNJU RECIKLAŽNOG DVORIŠTA

Direktor Fonda Dubravko Ponoš u Sunji je s načelnikom Općine Grgom Dragičevićem te njegovim zamjenikom Robertom Grabundžijom održao radni sastanak na temu uspostave sustava gospodarenja otpadom te poticanja energetske učinkovitosti u zgradarstvu. Općina se javila na javni poziv koje je objavilo Ministarstvo zaštite okoliša i energetike te im je za izgradnju reciklažnog dvorišta odobreno oko 2,7 milijuna kuna iz europskog Kohezijskog fonda. Direktor Ponoš ovom je prilikom s načelnikom i njegovim zamjenikom obišao i zgradu osnovne škole na kojoj se izvode radovi u sklopu energetske obnove objekta.

Općina se također javila za sufinanciranje spremnika za odvojeno prikupljanje otpada te bi oko 4.000 kanti i kontejnera u drugoj polovici godine trebalo biti na raspolaganju stanovništvu Sunje.

FOND NA DIJALOGU PARTNERA O KRITERIJIMA ZA UTVRĐIVANJE ENERGETSKOG SIROMAŠTVA

Kao partner Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja uređenja, a s ciljem dekarbonizacije zgrada do 2050. godine, Fond je sudjelovao u Drugom otvorenom dijalogu partnera pod nazivom „Energetsko siromaštvo“. Cilj Drugog otvorenog dijaloga partnera bilo je definiranje kriterija energetske siromaštva koji bi se trebali implementirati u javne pozive za energetske obnovu stambenih zgrada, prvenstveno obiteljskih kuća, a koje Ministarstvo planira raspisati tijekom 2019. godine. **Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost do sad je s gotovo 4,8 milijuna kuna sufinancirao projekte stručnjaka Programa Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP) i Društva za oblikovanje održivog razvoja (DOOR), koji su se bavili temama energetske siromaštva.**

FOND NA DODJELI NAGRADA GOSPODARSTVENIKA I GOSPODARSKOG DOGAĐAJA GODINE

Fond je sudjelovao na dodjeli nagrada Gospodarstvenika i gospodarskog događaja godine održanoj u organizaciji Večernjeg lista i Poslovnog dnevnika. Događaj je okupio najutjecajnije poslovne ljude, male i srednje poduzetnike te visoke uzvanike, predsjednicu Republike Hrvatske Kolindu Grabar-Kitarović i ministre Darka Horvata, Zdravka Marića i Gorana Marića. U sklopu proglašenja najboljih malih i srednjih poduzetnika u kategoriji „Uzlet izvoza“ najboljeg je proglasila Alenka Košiša Čičin-Šain, zamjenica direktora Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost. **U planu je digitalizacija poslova same države što će donijeti uštede i ubrzati procese, a Hrvatska bi iz fondova EU trebala za digitalizaciju povući 660 milijuna eura.**

DIREKTOR FONDA PRIMIO PRIZNANJE U SKLOPU KAMPANJE “OBNOVIMO HRVATSKU”

Direktoru Fonda Dubravku Ponošu dodijeljena je nagrada za Osobu godine, jedna od pet Godišnjih nagrada za zelenu gradnju i održivi razvoj u sklopu kampanje “Obnovimo Hrvatsku”. Nagrada za Osobu godine u počasnoj se kategoriji dodjeljuje pojedincima koji se najviše ističu u promicanju zelene gradnje i održivog gospodarstva. Od višestambenih zgrada pa sve do vrtića, škola, domova zdravlja i ostalih javnih zgrada, diljem zemlje trenutno je aktualno više od 900 projekata obnove koji se financiraju iz Europskih fondova, a koje uspješno prate i zajedno s korisnicima realiziraju stručne službe Fonda. **Svečana dodjela nagrada okupila je 200 predstavnika industrije, akademske zajednice, ali i samih institucija vezanih uz zelenu gradnju i održivi razvoj.**

PROJEKT IZRADE NACRTA NACIONALNOG RAČUNSKOG PLANA ZA ŠUMARSTVO

U Hrvatskoj gospodarskoj komori predstavljen je projekt “Izrada nacrt Nacionalnog računskog plana za šumarstvo“, uključujući i predloženu referentnu razinu za šume za razdoblje od 2021. do 2025. godine. Predstavljen projekt četvrti je u nizu projekata vezanih za sektor Korištenja zemljišta, prenamijene korištenja zemljišta i šumarstva (sektor LULUCF) čija je provedba sufinancirana sredstvima Fonda. **Europa je zacrtala ambiciozne ciljeve kojima želi u što kraćem roku provesti tranziciju ka niskougljičnom razvoju, koja bi trebala osigurati usporavanje rasta temperature u atmosferi.**

OBNOVLJENA ŠIBENSKA BOLNICA STARA 150 GODINA

Za energetske obnovu šibenske bolnice Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost osigurao je 20 od ukupno 51 milijun kuna koliko je iznosio ukupan trošak svih izvedenih radova. Obnovljeno je 8.400 kvadrata fasade, 2.120 kvadrata ravnog krova, 5.600 kvadrata toplinske izolacije, 2.830 kvadrata vanjske stolarije, 5.000 rasvjetnih armatura, u cijelosti je rekonstruirana kotlovnica te je zgrada poliklinike centralno klimatizirana. Iz obnovljivih izvora bit će proizvedeno 13 posto energije, a prelaskom na zemni plin bolnica je postala prva javna zgrada u Šibeniku koja koristi taj energent. **Na projektu je sudjelovalo 25 hrvatskih tvrtki i 250 radnika različitih struka, a po završetku obnove trošak potrošnje energije s dosadašnjih 7,7 milijuna kuna bit će smanjen na 4,35 milijuna.**

POTPISAN UGOVOR O DODJELI 3 MILIJUNA KUNA ZA RECIKLAŽNO DVORIŠTE VITIKA

Ministar zaštite okoliša i energetike Tomislav Čorić, đakovački gradonačelnik Marin Mandarić i direktor Fonda Dubravko Ponoš potpisali su ugovor o sufinanciranju izgradnje reciklažnog dvorišta Vitika. Tom je prilikom istaknuta važnost sinergije resornog ministarstva, Fonda, jedinica lokalne samouprave i građana u realizaciji projekta odvojenog prikupljanja otpada, kao i važnost edukacije građana. **Investicija je vrijedna 3,7 milijuna kuna od kojih je iz europskog Kohezijskog fonda osigurano 85 posto odnosno oko 3 milijuna kuna.**

MZOE ODOBRILO FONDU 315 MILIJUNA KUNA ZA NABAVU SPREMNIKA ZA POTREBE JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE

Ministar Tomislav Čorić potpisao je odluku kojom se Fondu dodjeljuje 315 milijuna kuna za nabavu spremnika za odvojeno prikupljanje otpada. Riječ je o bespovratnim sredstvima iz Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.“ kojima će kroz objedinjeni postupak javne nabave koji će provesti Fond biti nabavljeno 1.230.695 spremnika za 407 jedinica lokalne samouprave. Riječ je o gradovima i općinama koje su iskazale potrebu za gotovo 450 tisuća spremnika za otpadni papir, 2.700 spremnika za staklo, 525 tisuća spremnika za plastiku, više od 14 tisuća spremnika za odvojeno prikupljanje biootpada i oko 113 tisuća spremnika za reciklabilni otpad.

Iz europskog Kohezijskog fonda bit će pokriveno 85 posto investicije dok će preostalih 15 posto sredstava osigurati jedinice lokalne samouprave u svojim proračunima.

NAJLJEPŠI ŠKOLSKI VRTOVI 2018. GODINE

I ove godine na Hrvatskoj radioteleviziji dodijeljene su nagrade najboljim školskim vrtovima u Hrvatskoj. Ekološko-obrazovni projekt „Najljepši školski vrtovi“ Hrvatska radiotelevizija provodi u suradnji s Ministarstvom znanosti i obrazovanja te uz potporu Ministarstva poljoprivrede, Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost te brojnih privatnih donatora. Pokroviteljica je prošlogodišnjeg natječaja i svečane dodjele nagrada predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović. Zlatnu povelju Hrvatske radiotelevizije dobila je Osnovna škola Lipik, dok nagrade u ostalim kategorijama odlaze u Varaždin, Ivanovec, Split, Brestovec Orehovalčki i Bakovčicu. U projektu „Najljepši školski vrtovi“ sudjeluju učenici osnovnih i srednjih škola, djeca iz dječjih vrtića, centara za odgoj i rehabilitaciju te domova bez odgovarajuće roditeljske skrbi.

Projekt promiče isključivo organsku poljoprivredu, uzgoj izvornog i domaćeg bilja, prepoznavanje ljepote vlastita krajolika i povratak tradicijskim vrtovima u svim hrvatskim područjima.

U SPLITU ODRŽANA RADIONICA ZA OBVEZNIKE PLAĆANJA NAKNADA

U Županijskoj komori Split održana je regionalna edukativna radionica za obveznike plaćanja naknada. Sustavom naplate naknada, kao i zbrinjavanjem otpada upravlja Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, a kako bi se pojasnile zakonske obveze koje se odnose na prijavu podataka vezanih za količine ambalaže, električnu i elektroničku opremu i uređaje, Fond već neko vrijeme u suradnji s Hrvatskom gospodarskom komorom i Hrvatskom obrtničkom komorom organizira regionalne radionice. Proizvođač proizvoda je pravna ili fizička osoba - obrtnik, koja na profesionalnoj osnovi razvija, proizvodi, prerađuje, obrađuje, prodaje, unosi ili uvozi, točnije stavlja na tržište proizvode, uređaje i opremu, a uz to je važno napomenuti da se pod pojmom proizvođača misli na unosnika iz zemalja EU, uvoznika iz trećih zemalja i proizvođača u Republici Hrvatskoj.

U Splitu je radionica za obveznike plaćanja naknada održana drugi put, a građani pokazuju velik interes za informiranjem o svojim dužnostima te na koji način trebaju izvještavati Fond o ambalaži, odnosno svom proizvodu.

Socijalna zadruga Humana Nova izradila je majice prepoznatljive Fondove kampanje koje nose natpis „Nisam za baciti!“.

KAMPANJA „ZA LJEPŠU NAŠU!“ U UREDU PREDSEDNICE REPUBLIKE HRVATSKE

Na Danu otvorenih vrata u Uredu predsjednice Republike Hrvatske u sklopu kampanje „Za ljepšu našu!“ predstavljene su razne edukativne aktivnosti vezane uz gospodarenje otpadom. Kampanju provodi Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost u suradnji s Ministarstvom zaštite okoliša i energetike s ciljem edukacije i osvješćavanja građana, osobito djece, o važnosti sprječavanja nastanka otpada i njegovog pravilnog razvrstavanja. U Uredu predsjednice djeca su imala priliku učiti kako pravilno razvrstati otpad, a crtali su i poznate likove kampanje „Za ljepšu našu!“ s kojima su se već ranije upoznali putem raznih promotivnih i medijskih sadržaja. Djeca, ali i odrasli, kroz edukativne sadržaje vidjeli su i naučili kako se od starih i korištenih predmeta može izraditi nešto novo i zanimljivo poput hranilice za ptice, vaze za cvijeće, magneta za hladnjak, satova i svijećnjaka.

Predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović spomenula je kako je razvoj kružnog gospodarstva jedno od pitanja kojim se bave sve zemlje svijeta, a države članice Europske unije moraju do kraja 2025. godine osigurati pripremu za ponovnu uporabu i recikliranje najmanje 55 posto komunalnog odnosno najmanje 65 posto ambalažnog otpada. Ujedno je kazala kako je primjetna intenzivna suradnja s gradovima i općinama radi osiguravanja potrebne infrastrukture, no kako je potrebno kontinuirano raditi na sustavnom informiranju i edukaciji građana o mogućnosti i važnosti odgovornog gospodarenja otpadom.

Predsjednica je također istaknula kako je za Hrvatsku kao pomorsku državu s izrazito razvijenim djelatnostima vezanima uz more – turizmom, ribarstvom i pomorskim prometom nužno što prije prionuti učinkovitom rješavanju problema morskog otpada. Upozorila je da u oceanima i morima ima sve više otpada koji ugrožava ekosustave i biološku raznolikost, a ulazi i u prehrambeni lanac i predstavlja opasnost za zdravlje ljudi.

Predsjednica je ovom prilikom istaknula Socijalnu zadrugu Humana Nova koja potiče zapošljavanje osoba s invaliditetom i društveno isključenih osoba kroz proizvodnju i prodaju tekstilnih proizvoda od ekoloških i recikliranih materijala za domaće i inozemna tržišta. Pohvalila je i rad Udruga oboljelih od leukemije i limfoma koja osim što pomaže bolesnima, provodi i projekt „Plastičnim čepovima do skupih lijekova“.

KAREPOVAC

Sanacija Karepovca napreduje brže od predviđenog

Piše: Mara Matković

Karepovac više nije ekološka bomba u srcu Splita! Sanacija tog najvećeg nesaniranog odlagališta otpada u Hrvatskoj teče brže od predviđenog i prva bi faza trebala biti gotova prije predviđenog roka čime su sve bliži snovi Splitskana kako će golemo brdo otpada u istočnom dijelu grada zamijeniti zelena oaza.

Konkretni radovi na sanaciji odlagališta Karepovac započeli su 22. studenog 2017. godine. Hrpa smeća se od 1964. godine, kada se otpad počeo odlagati na Karepovac, proširila na golemi prostor od 26 hektara, a na pojedinim dijelovima narasla je i do 50 metara visine. Godišnje se na Karepovac odloži oko 135.000 tona otpada, a od toga je 60.000 tona prikupljeno u Splitu, dok preostale količine otpada na Karepovac pristižu iz 19 gradova i općina s područja Splitsko-dalmatinske županije. Tako se do danas, tijekom 55 godina odlaganja, nakupilo više od sedam milijuna metara kubičnih otpada. Karepovac je davno prerastao svoje mogućnosti i postao najveći ekološki problem ne samo Splita već cijele splitske aglomeracije.

Zato splitski gradonačelnik Andro Krstulović Opara u uredu kao uspomenu na važan dan početka sanacije čuva kacigu s upisanom datumom 22. studenog 2017. godine i riječima "Karepovac, dan prvi". Na zidovima su u velike fotografije iz zraka splitskog odlagališta prije sanacije. Dominira veliko, žuto, beživotno brdo, poput pustinjskog pejzaža. „Poprilično sam zadovoljan dinamikom radova na sanaciji odlagališta otpada Karepovac. Prva faza je pri kraju prije planiranog roka i sad nam slijedi nastavak tog posla koji je vezan za odgovorno gospodarenje otpadom, što znači prije svega sortiranje i odvojeno prikupljanje. Moram reći kako i to ide sve bolje i bolje, uvećali smo broj zelenih otoka u gradu. Ipak, najveći značaj sanacije Karepovca je ključni poticaj odgovornima ka konačnoj realizaciji Centra za gospodarenje otpadom u Lećevici i sjajna je vijest što su ministar zaštite okoliša i energetike Tomislav Čorić, direktor Fonda za zaštitu okoliša Dubravko Ponoš i direktorica Centra čistog okoliša Lećevica Vlatka Lucijanić Justić u Splitsko dalmatinskoj županiji potpisali ugovor o financiranju“, kaže Andro Krstulović Opara.

Napominje kako sanaciju Karepovca nije započeo on, već njegovi prethodnici koji su godinama rješavali imovinsko-pravne odnose i izrađivali svu potrebnu dokumentaciju što je omogućilo aktualnoj vlasti da dovede bagere na teren i započne s radom. Ističe kako je početak sanacije odlagališta Karepovac ujedno i početak rješavanja višedesetljetnog sigurnosnog, ekološkog, ali i estetskog problema Splita, što je iznimno važno za razvoj turizma na splitskom području.

Radovi na prvoj fazi sanacije povjereni su vinkovačkoj tvrtki Eurco d.d. i splitskoj G.T. trade. Vrijednost radova u ovoj fazi je oko 84 milijuna kuna, a sredstva su osigurali Grad Split i Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, u omjeru 60 prema 40 posto. „Ovo je ogroman strateški projekt koji zahtjeva velika financijska sredstva, ali i međusobno dobru suradnju, razumijevanje i koordinaciju svih aktera koji su u njega uključeni. Fond je za ovu prvu fazu odobrio 34 milijuna kuna te dodatnih još oko 4,5 milijuna kuna za otkup čestica koje su neophodne za realizaciju sanacije“, rekao je direktor Fonda Dubravko Ponoš.

Radovi na sanaciji započeli su prebacivanjem komunalnog otpada odlaganog od 2010. godine s istočne strane, na krovni dio deponija, kako bi se oslobodio prostor za izgradnju suvremenog sanitarnog deponija na kojem će se kontrolirano odlagati otpad do konačnog zatvaranja cijelog odlagališta uz njegovu paralelnu sanaciju. „Ovo je temeljna faza u

Karepovac je davno prerastao svoje mogućnosti i postao najveći ekološki problem ne samo Splita, već cijele splitske aglomeracije

Splitski gradonačelnik Andro Krstulović Opara u uredu kao uspomenu na važan dan početka sanacije čuva kacigu s upisanom datumom 22. studenog 2017. godine i riječima „Karepovac – dan prvi”

„Početak sanacije odlagališta Karepovac ujedno i početak rješavanja višedesetljetnog sigurnosnog, ekološkog, ali i estetskog problema Splita, što je iznimno važno za razvoj turizma na splitskom području.“
Gradonačelnik Splita Andro Krstulović Opara

„Ovo je ogroman, strateški projekt, koji zahtjeva velika financijska sredstva, ali i međusobno dobru suradnju, razumijevanje i koordinaciju svih aktera koji su u njega uključeni.“
Direktor FZOEU Dubravko Ponoš

Gradonačelnik Splita Andro Krstulović Opara i direktor Fonda Dubravko Ponoš

Do danas, tijekom 55 godina odlaganja, nakupilo se više od sedam milijuna metara kubičnih otpada, a svake godine pristiže oko 130 tisuća tona novog

kojoj odlagalište dobiva svoju novu konturu, ali i kao priprema za sve ostale faze koje će uslijediti. Mi radimo poslove prve faze, paketa A“, pojašnjava Arsen Zoran Tonšić, predstavnik izvođača radova koji je vidno zadovoljan do sada učinjenim.

Najveći i najvidljiviji posao premještanje je otpada s istočnog dijela deponija na krovni zapadni, južni i sjeverni dio, čime se stvaraju nove konture odlagališta. Baš to premještanje milijun kubika otpada, što je u golemoj većini već učinjeno, prouzročilo je neugodne mirise. Međutim, mjerenja su pokazala kako nije bilo prekomjernih emisija plinova opasnih za zdravlje ljudi, Grad Split redovito je izvještavao o stanju na gradilištu, a vrijednosti izmjerenih emisija objavljujane su na mrežnoj stranici splitske komunalne tvrtke Čistoća, što je umirilo javnost. Radovi su bili gotovi prije turističke sezone, a problema s neugodnim mirisima više nije bilo. Danas više nitko ne dvoji koliko je značajno, važno i dobro da se sanira odlagalište otpada samo koji kilometar udaljeno od splitske rive. Ipak, sanaciji Karepovca najviše se raduju prvi susjedi odlagališta koje se proteglo sve do njihovih kuća.

Tihomir Barić iz Građanske inicijative Karepovac - drugo lice Splita ističe kako su žitelji nastanjeni u blizini Karepovca i u cijelom istočnom dijelu Splita sretni što se odlagalište konačno sanira.

„Uvjerem sam kako ćemo nakon sanacije dobiti ‘drugi Marjan’ u Splitu koji će se moći koristiti za rekreacijske i sportske aktivnosti, a mi u istočnom dijelu grada imat ćemo nemjerljivo kvalitetnije uvjete života“, rekao je Barić.

U prvoj fazi planirano je bilo presložiti milijun kubika otpada što je u golemoj većini već napravljeno. Ostao je jedan mikro prostor koji trenutno služi kao privremena pristupna cesta za kamione Čistoće koji i dalje dovoze otpad na odlagalište. Od Tonšića doznajemo kako je riječ možda o jedan posto u odnosu na cjelokupnu količinu koju će ukupno prebaciti.

„Svjesno smo je ostavili jer nam tu sada voze kamioni, a ona će doći na red u proljetnim mjesecima kad izgradimo drugu cestu kojom će se dovoziti otpad. Vjerojatno će opet biti neugodnih mirisa, zato ćemo na vrijeme obavijestiti javnost, ali neće biti tako intenzivni kao kad je premještanje bilo u punom jeku, i trajat će samo dan-dva“, kaže Tonšić. Inače, od početka sanacije osim što je otpad premješten, formirali su se pravilni pokosi i priprema se prihvati novog otpada do konačne sanacije Karepovca, odnosno početka rada županijskog Centra u Lećevici.

„Time smo dobili prostor za primanje novog otpada za sljedećih pet godina. Na istoku se izgradila odlagališna kazeta koja udovoljava svim standardima Europske unije i u njoj će ubuduće otpad biti deponiran po svim važećim normama. Kad se počne koristiti, neće dolaziti do zagađenja zraka niti tla. Radimo dosta ubrzano i očekujem da ćemo završiti ugovorene radove dosta prije roka“, kaže Arsen Zoran Tonšić. Dodaje da je u jednom

„Uvjerem sam kako ćemo nakon sanacije dobiti ‘drugi Marjan’ u Splitu koji će se moći koristiti za rekreacijske i sportske aktivnosti, a mi u istočnom dijelu grada imat ćemo nemjerljivo kvalitetnije uvjete života.“
Tihomir Barić iz Građanske inicijative Karepovac – drugo lice Splita

„Sanacija Karepovca bio je onaj inicijalni faktor koji je doveo do pripremanja projekta Centra za gospodarenje otpadom u Lećevici za financiranje, a time stvorio uvjete za odgovorno i cjelovito rješavanje problema otpada u Splitsko-dalmatinskoj županiji.“
Ministar zaštite okoliša i energetike Tomislav Čorić

„Kad je riječ o sanaciji otpada Karepovac trebamo nastaviti s tim aktivnostima i problem otpada riješiti dugoročno i trajno. Zbrinjavanje otpada treba riješiti u Centru za zbrinjavanje otpada u Lećevici, kao što moramo uložiti napore za implementiranje odvojenog prikupljanja otpada, što je konačni cilj.“
Predsjednik Vlade Republike Hrvatske Andrej Plenković.

trenutku na gradilištu znalo biti više od 60 teških strojeva, bagera i buldožera, ne računajući kamione. „Ozbiljnost i smjenski rad bili su presudni što smo premještanje završili do ljeta i onda smo mirno mogli nastaviti ostale radove koji su manje zahtjevi, unatoč lošim uvjetima na gradilištu i činjenici što se cijelo vrijeme na odlagalište i dalje dovozi otpad“, kaže Tonšić i dodaje kako je bio iznenađen količinom otpada koja se dovozi na Karepovac, a riječ je o 150-200 kamiona dnevno, u turističkoj sezoni i više.

„Upravo to što je riječ o aktivnom odlagalištu, posao je učinilo jako izazovnim. Naime, trebalo je svakog dana premjestiti bar deset puta više starog otpada od ukupne količine novog koji se dovozi“, pojašnjava Tonšić.

Druga faza “paketa A” objekti su ulazno-izlazne zone: zgrada za zaposlene s parkiralištem i pratećom infrastrukturom. Treća faza paketa A izgradnja je aktivnog i pasivnog sustava za prikupljanje, obradu i energetsko iskorištavanje odlagališnog plina – izgradnja zatvorenog sustava bez emisija odlagališnog plina u zrak.

U drugoj sanacijskoj fazi Karepovca rješavat će se problem plinova, odnosno metana koji se pojavljuje na takvim područjima, a u trećoj fazi sanacije rješavat će se problem ocjernih, odnosno otpadnih voda. Paket B, odnosno drugi dio sanacije, čini izgradnja plinske baklje i plinskog postrojenja za proizvodnju električne energije, a paket C, završni dio, izgradnja uređaja za pročišćavanje procjednih

voda koji će se izgraditi nakon prethodno provedenog monitoringa sastava procjednih voda, sukladno projektnoj dokumentaciji.

Nakon završetka sanacije današnji Karepovac izgledat će kao svako sanirano odlagalište, kao zeleno brdo prekriveno travom i niskim raslinjem, a na istočnom dijelu bit će sanitarni deponij na kojemu će se zaprimati otpad do početka rada Centra za gospodarenje otpadom u Lećevici 2022. godine. Ovim će Karepovac postati „usklađeni deponij“, što znači da će imati svu infrastrukturu i uvjete za rad prema pravilnicima. Konačno zatvaranje i sanacija mogući su tek nakon početka rada centra u Lećevici, što je napokon postalo i realno osiguravanjem bespovratnih 223 milijuna kuna europskih sredstava za njezinu izgradnju.

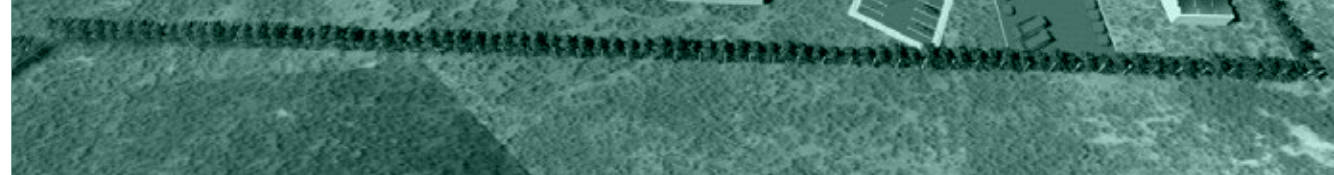
„Siguran sam da ćemo po završetku druge i treće faze već 2021. godine raspravljati o tome koje zelenilo ćemo saditi na ovu uzvisinu, koja će, nadam se u narednom razdoblju biti rekreacijski park, zdrav za građane Splita“, poručio je Krstulović Opara. Direktor Fonda, sjetio se anegdote s potpisivanja odgovora s izvođačem radova kad ga je jedna novinarka upitala vjeruje li da će Karepovac nakon sanacije biti zelena površina. „Tada sam joj odgovorio: ‘Blago onima koji vjeruju, njihovo je kraljevstvo nebesko’. Nakon godinu dana radova na sanaciji mislim da je svim nevjernim Tomama jasno da će ovaj složen i izazovan projekt u budućnosti biti uspješno završen“, zaključio je Ponoš.

S odlagališta je dosad presloženo milijun kubika otpada te Karepovac više nije ekološka bomba u srcu Splita

Konkretni radovi na sanaciji odlagališta Karepovac započeli su 22. studenog 2017. godine

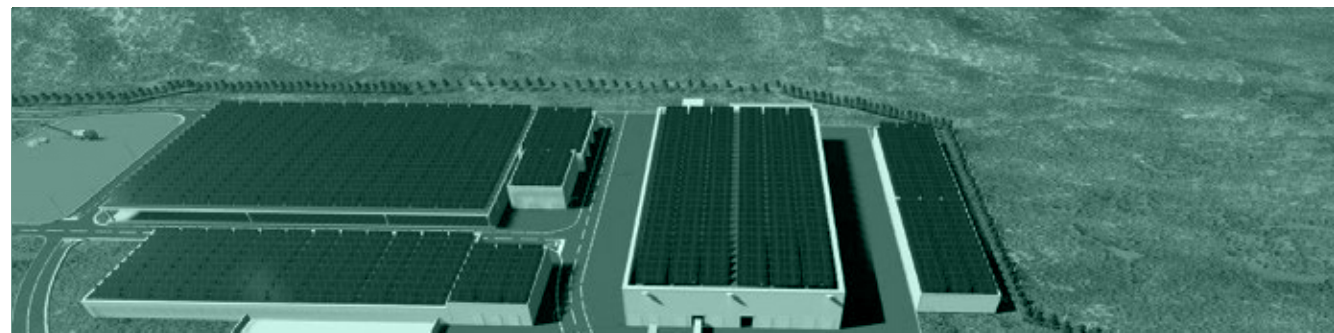
POTPISAN UGOVOR ZA CGO LEĆEVICA

„Sanacija Karepovca bio je onaj inicijalni faktor koji je doveo do pripremanja projekta Centra za gospodarenje otpadom u Lećevici za financiranje, a time stvorio uvjete za odgovorno i cjelovito rješavanje problema otpada u Splitsko-dalmatinskoj županiji“, rekao je ministar zaštite okoliša i energetike Tomislav Čorić kad je u Splitu potpisao ugovor o financiranju Centra u Lećevici. I župan Blaženko Boban ističe kako je sanacija Karepovca bila značajan poticaj za početak rješavanja Lećevice. „Kada su Grad Split i stručne službe u suradnji s Fondom za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost i Ministarstvom zaštite okoliša tako ‘zaorali’ Karepovac, nama nije bilo uzmaka u rješavanju problema otpada. Sanacija Karepovca bila je okidač koji je ubrzao projekt Centra zbrinjavanja otpada u Lećevici. Na Staru godinu Ministarstvo nam je odobrilo sredstva nakon čega započinje veliki posao na izgradnji Centra kojim će se cjelovito i trajno riješiti problem otpada u Splitsko-dalmatinskoj županiji“, rekao je Boban.

Projekt izgradnje regionalnog Centra zbrinjavanja otpada Lećevica, kao i sanaciju Karepovca, financijski prati i Fond zaštite okoliša i energetske učinkovitosti čiji je direktor Dubravko Ponoš također vrlo zadovoljan do sada učinjenim. „Vjerujem da ćemo zajedno imati dovoljno znanja i energije, a dokazali smo da imamo na projektu Karepovac, i da ćemo uspjeti ono što se nekima čini nemoguće“, rekao je Ponoš prigodom potpisivanja ugovora za izgradnju Centra za gospodarenje otpadom u Lećevici.

Riječ je o najznačajnijem i najvećem projektu u Splitsko-dalmatinskoj županiji. Ukupna vrijednost projekta je preko 440 milijuna kuna. Uz europska sredstva, koja iznose 71% prihvatljivih troškova, više od 75 milijuna kuna osigurat će Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost, a 42 milijuna Županija.

„Grad Split i Splitsko-dalmatinska županija zakoračili su k učinkovitom gospodarenju otpadom. Uz izgradnju potrebne infrastrukture, cilj nam je povećati udio odvojenog prikupljanja otpada i siguran sam da ćemo zajedničkim naporima postići zadovoljavajuće rezultate“, poručio je ministar Čorić. Međutim, s obzirom na to da se Karepovac sanira, Lećevica će se graditi, kante za odvojeno prikupljanje otpada će se podijeliti, edukacije su započele – ovaj se cilj čini vrlo ostvariv.

Reciklažno dvorište na otoku Krku

OTOK KRK PRVI ISPUNIO OBVEZE U SEGMENTU GOSPODARENJA OTPADOM

Na otoku Krku godišnje se proizvede oko 19 tisuća tona raznog otpada. Tijekom 14 godina primjene novoga sustava na Krku su odvojeno prikupljene čak 97.970 tone otpada čime je uštedeno oko 220.000 kubnih metara odlagališnog prostora. Otok Krk prvi je u Hrvatskoj ispunio i obveze preuzete ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju. Naime, Hrvatska se obvezala da će do kraja 2016. godine smanjiti udio biorazgradivog otpada u miješanom komunalnom otpadu za 50 posto, a na otoku Krku to je ostvareno tri godine ranije, 2013. godine. Hrvatska se obvezala i da će do 2020. godine odvojeno prikupljati 50 posto komunalnog otpada, a Krk je to postigao pet godina ranije, već 2015. godine.

EKO DESTINACIJA

Za najturističkiji hrvatski otok, koji ostvaruje 5,1 posto nacionalnog turističkog prometa i na kojem broj ljudi tijekom turističke sezone naraste s 20.000 na čak 135.000, bio je velik izazov osmisliti sustav gospodarenja otpadom koji će, ponajprije infrastrukturno, biti učinkovit tijekom cijele godine, a osobito u vršnim opterećenjima tijekom ljeta. No, Krčani su uspjeli, a realizacija tog zahtjevnog projekta povjerena je „Ponikvama“, krčkom komunalnom poduzeću.

„Počelo je 2000. godine otkupom terena na Treskavcu, zatim je 2003. izrađena studija 'Ekološki zasnovan sustav gospodarenja otpadom na otoku Krku', a primjena novog modela gospodarenja otpadom počela je u lipnju 2005. godine. Do danas je izgrađena i gotovo sva potrebna infrastruktura. Na odlagalištu Treskavac izgrađena je portirница s vagom, kompostana, sortirница otpada, sanirano je staro odlagalište otpada te su uređene dvije nove plohe za odlaganje otpada. Diljem otoka postavljeno je 1.500 uličnih setova za razvrstano prikupljanje otpada, a 2015. godine sortirница je rekonstruirana čime joj je povećan kapacitet. Najveći dio posla odradio je moj prethodnik, dugogodišnji direktor Frane

„Ponikve“ vrlo uspješno operativno provode sve strateške komunalne projekte koje zajednički osmišljavaju njihovi vlasnici – krčke jedinice lokalne samouprave.

Zahvaljujući dobro osmišljenim razvojnim projektima, uspješnom menadžmentu, vrijednim i educiranim zaposlenicima, visokim standardima poslovanja i kvaliteti usluge ta je tvrtka svrstana među najuspješnija komunalna društva u ovom dijelu Europe. „Ponikve“ značajno pridonose brendiranju Krka kao jedne od najpoželjnijih sredina za život, ali i kao prestižnog turističkog odredišta.

Mrakovčić, koji je nakon 22 godine na čelu našeg komunalca početkom prošle godine otišao u mirovinu“, navodi Ivica Plišić, novi direktor „Ponikava“. Prošle je godine otvorena i pretovarna stanica u kojoj će se prikupljati miješani komunalni otpad koji se ne može reciklirati te će se iz nje prevoziti u županijski centar za gospodarenje otpadom na Marišćini. Sa svrhom daljnjeg unapređenja sustava 2014. godine uvodi se i model prikupljanja otpada od vrata do vrata. Individualizacijom sustava precizno se može pratiti u kojoj se mjeri svaki korisnik sustava pridržava pravila o razvrstavanju otpada. Dosad su sva krčka domaćinstva dobila kante za biorazgradivi i miješani komunalni otpad, a do kraja sljedeće godine planira se podijeliti i kante za prikupljanje papira, kartona i tetrapaka te stakla. Novi sustav gospodarenja otpadom omogućio je zapošljavanje 50 radnika pa danas u tom sustavu radi 27 vozača, 33 radnika na odvozu otpada i još 34 radnika na reciklažnom dvorištu, a planira se zaposliti još 10 radnika. Svakodnevno je u pogonu i 31 vozilo. Vrijedi istaknuti pozitivne pomake koje su tim sustavom učinjene na planu turističkog gospodarstva, u smislu promoviranja otoka Krka kao eko-destinacije.

MAKSIMALNO ISKORIŠTENA DRŽAVNA I SREDSTVA EU

U krčki model gospodarenja otpadom dosad je uloženo 90 milijuna kuna, a sredstva su osigurali Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, krčke jedinice lokalne samouprave i same „Ponikve“ i to svaki po jednu trećinu sredstava. Investicijski ciklus upravo završava s nekoliko novih projekata, ukupno vrijednih gotovo 12 milijuna kuna. Prvi je rekonstrukcija postojeće kompostane, što će omogućiti da se sav biootpad obrađuje u zatvorenom prostoru i kontroliranim uvjetima. Također, nabavit će se još dva specijalizirana kamiona za manipulaciju otpadom, realizirati projekt zbrinjavanja mulja iz uređaja za obradu otpadnih voda na kompostani Treskavac te nabaviti polupodzemni i podzemni spremnici koji će se već do turističke sezone postaviti u središta naselja u kojima nije moguće uvesti sustav od vrata do vrata na ukupno 20 lokacija. Uz sufinanciranje Ministarstva, do kraja godine u Baški će se izgraditi i moderno reciklažno dvorište. Sve to trebalo bi povećati stupanj odvojeno prikupljenog otpada na čak 75 posto, već do 2022. godine.

Uistinu, u edukaciju domaćeg stanovništva, vikend-posjetitelja, ali i mnogobrojnih turista, ulaže se jako mnogo, kontinuirano i planski. Tijekom proteklih petnaestak godina „Ponikve“ su, samostalno ili u suradnji s otočnom Turističkom zajednicom, osmislile i pokrenule brojne akcije čija je svrha educirati i motivirati sve korisnike na pravilno odlaganje otpada. Tako su tiskani brojni promotivni materijali na čak osam svjetskih jezika, snimljeno je i nekoliko edukativnih filmova, sustav se promiče i u vrtićima, putem društvenih mreža, pokrenut je projekt nagrađivanja za najbolje radove na temu ekologije, a tu su i godišnje akcije podjele besplatnog komposta (više od 7.000 vreća godišnje) te brojne druge aktivnosti.

Iako ulaganja u takav sustav nisu bila mala, kao ni troškovi provođenja i održavanja takvog sustava, cijena te javne usluge na Krku povoljnija je od ostalih komunalnih društava u okruženju. Pored toga, zbog troškova odvoza i zbrinjavanja miješanog otpada u regionalnim centrima ostala komunalna društva u Primorsko-goranskoj i Istarskoj županiji morala su povećati svoje cijene za 50 do čak 109 posto. Kada tijekom ove godine započne odvoz miješanog otpada s Krka u regionalni centar na Marišćini, za Krčane će to povećanje iznositi najviše 25 posto upravo zbog višeg udjela razvrstano prikupljenog otpada.

Pretovarna stanica Treskavac

Ravrstavanje bio otpada na Krku

1,3 mlrd. t

ILI 1/3 UKUPNO PROIZVEDENE (FAO, 2013)

EU: 88 mil. t

ILI 173 KG PO OSOBI (FUSIONS, 2016)

HRANU NE VALJA OLAKO BACATI, PREMA NJOJ SE TREBA
RACIONALNO ODNOSITI

OTPAD OD HRANE SPECIFIČNA VRSTA OTPADA

Piše: dr. sc. Branka Ilakovac, Centar za prevenciju otpada od hrane

Gubici hrane u nerazvijenim zemljama događaju se uglavnom u proizvodnji, preradi i distribuciji, dok u razvijenim zemljama ukupnom otpadu od hrane najviše doprinosi sektor stanovništva, više nego proizvodnja, prerada, prodaja i uslužni sektor zajedno. Procjenjuje se kako se u Europskoj uniji godišnje izgubi 90 milijuna tona hrane, odnosno 173 kilograma po osobi, pri čemu je 53 posto hrane bačeno u kućanstvima, što iznosi 92 kilograma po osobi svake godine. Najčešći su uzroci bacanja hrane na razini kućanstva loše planiranje, prekomjerna kupovina i prevelika priprema, u kombinaciji s marketinškim i prodajnim strategijama, stanjem na tržištu i zakonodavstvom. U Hrvatskoj nema egzaktnih podataka o količinama otpada od hrane, već su dostupne procjene o količinama tog otpada koji se u miješanom komunalnom otpadu odloži na odlagališta, a koji se kreće oko 380.000 tona godišnje.

NISAM ZA BACITI!
Za ljepšu našu!

HIJERARHIJA OTPADA

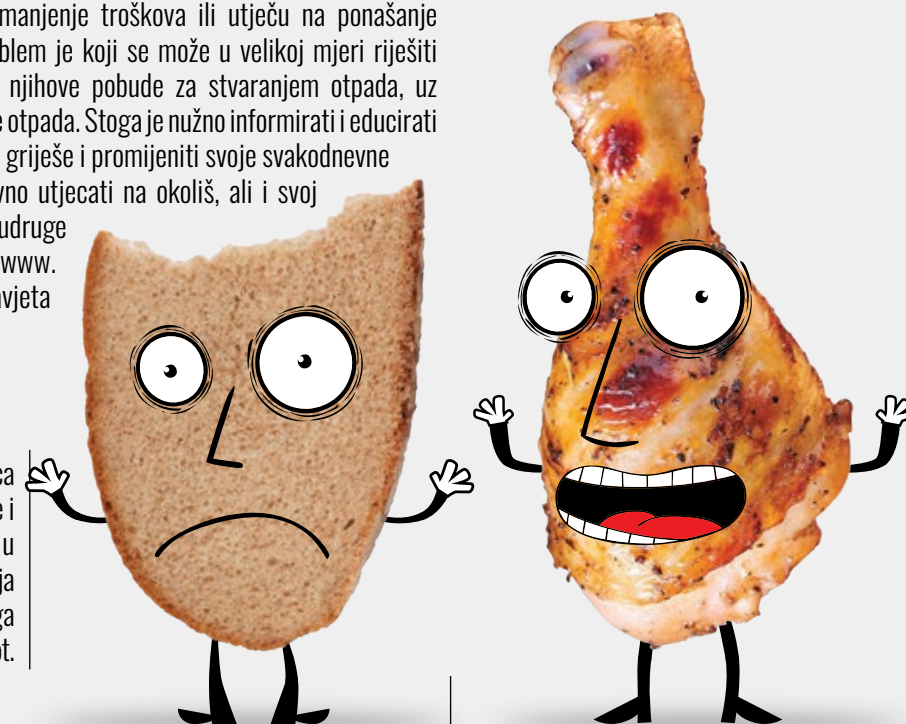
Osnovna europska smjernica za uspostavljanje sustava gospodarenja otpadom (prevencija / ponovno korištenje / recikliranje / obnavljanje / zbrinjavanje) može se primijeniti i na otpad od hrane. Prvi je i najvažniji korak spriječiti njegov nastanak, odnosno smanjiti količine. Ako se višak hrane ipak pojavi, prvo se treba preraspodijeliti ljudima, a ako to nije moguće, treba ga iskoristiti za hranidbu životinja. Hijerarhija zatim predlaže bilo koju drugu industrijsku uporabu otpada od hrane. Posljednje su dvije razine hijerarhije otpada od hrane kompostiranje hrane i konačno odlaganje na odlagališta, najmanje poželjno rješenje jer na odlagalištima otpad od hrane proizvodi metan, staklenički plin s potencijalom globalnog zagrijavanja 25 puta većim od ugljikovog dioksida (CO₂).

Uspostava učinkovitog sustava gospodarenja otpadom od hrane nužnost je radi zaštite okoliša, efikasnijeg trošenja resursa, ali i ekonomskih i socijalnih koristi. Ako bi se emisije CO₂ uzrokovane propadanjem hrane usporedile s ukupnim emisijama koje proizvode svjetske države, na ljestvici bi zauzele visoko treće mjesto, odmah iza Kine i Sjedinjenih Američkih Država. Direktni ekonomski trošak rasipanja hrane u smislu poljoprivrednih proizvoda (bez ribe i morskih plodova), na temelju proizvođačkih cijena, iznosi oko 750 milijardi dolara, što je ekvivalent BDP-u Švicarske. No, stvarne troškove gubitka zemljišta, vode i bioraznolikosti koje uzrokuje proizvodnja i napose gubitak hrane, kao i posljedice negativnih utjecaja klimatskih promjena, treba tek odrediti.

EDUKACIJA KAO TEMELINI KORAK KA PROMJENAMA

Zbog izrazito nepovoljnog utjecaja na okoliš, kao i pretpostavke da se njihove količine mogu značajno smanjiti promjenom modela potrošnje, otpad od hrane često je ciljane specifična vrsta otpada prilikom planiranja preventivnih aktivnosti. Ujedinjeni narodi postavili su cilj prepoloviti globalni otpad od hrane do 2030. godine, a Europska komisija je optimističnija jer želi isti cilj provesti do 2025. godine. Na tragu toga gotovo sve europske zemlje, pa i Hrvatska, uključuju otpad od hrane u svoje programe prevencije otpada pri čemu je prevladavajuća vrsta instrumenta politike koji se koristi za sprječavanje nastanka otpada pružanje informacija koje su usmjerene na smanjenje troškova ili utječu na ponašanje potrošača. Naime, bacanje hrane problem je koji se može u velikoj mjeri riješiti educiranjem potrošača i promjenom njihove pobude za stvaranjem otpada, uz reguliranje sustava odlaganja ove vrste otpada. Stoga je nužno informirati i educirati građane kako bi mogli shvatiti u čemu griješe i promijeniti svoje svakodnevne navike i obrasce ponašanja te pozitivno utjecati na okoliš, ali i svoj kućni budžet. Na stranici neprofitne udruge Centar za prevenciju otpada od hrane www.cepoh.hr može se naći niz korisnih savjeta kako to postići.

Pravilnom brigom o korištenju namirnica sprječava se nastanak otpada od hrane i smanjuje se količina otpada koji nastaje u kućanstvu. Uz to, štedi se novac i energija te pomaže očuvanju okoliša čineći ga ugodnijim mjestom za život.

Od trenutka kada su Ujedinjeni narodi 2013. godine objavili da propadne ili se baci jedna trećina globalno proizvedene hrane, količine otpada od hrane i razlozi njegova nastanka postali su predmetom brojnih istraživanja.

Novo ruho karlovačke zgrade koja je bila poznata pod pogrdnim nazivom „švicarski sir“

ZGRADE KOJE VIŠE ŠTEDE, VIŠE VRIJEDE

Foto: Dušan Martinjaš

Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost krajem 2018. godine organizirao je nagradni natječaj za vlasnike stanova u zgradama koje se energetske obnavljaju. Cilj nagradnog natječaja bio je prikupiti dojmove i iskustva građana koji direktno sudjeluju u programu te dobiti uvid u njihovo viđenje energetske obnove na drugačiji i kreativan način.

Nakon što su zaprimljene prijave iz svih dijelova Hrvatske, stručno povjerenstvo (sastavljeno od stručnjaka iz Fonda i ministarstva, marketinške agencije te profesionalnog fotografa) odabralo je tri najbolja rada. Prvo mjesto pripalo je Dušanu Martinjašu iz Karlovca, drugo mjesto Ivanu Fiali iz Osijeka, dok je treću nagradu osvojio Josip Zdjarski iz Lipika. Dobitnicima su uručeni poklon-bonovi u iznosima od 5.000, 3.000 ili 2.000 kuna koje su iskoristili za kupnju štednog uređaja energetskog razreda A+++ po izboru, kako bi njihovo kućanstvo bilo još energetske učinkovitije.

Provedeni nagradni natječaj jedna je od aktivnosti u sklopu marketinške kampanje koju provodi Fondov Sektor za energetske učinkovitost s ciljem promocije projekta na nacionalnoj i lokalnoj razini. Naime, Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja u listopadu 2016. godine objavilo je prvi Javni poziv kojim su se dodjeljivala sredstva EU za energetske obnovu višestambenih zgrada. Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost imao je ulogu tehničke pomoći u pripremi projektnih prijava te je bio nositelj promotivne kampanje. Sam poziv zatvoren je krajem siječnja 2017. godine i rezultirao je sklapanjem 584 ugovora o sufinanciranju zgrada kojima je suvlasnicima zgrada dodijeljeno više od 560 milijuna kuna bespovratnih sredstava. S programom financiranja energetske obnove višestambenih zgrada planira se nastaviti i u idućem programskom razdoblju, ali ne prije 2020. godine.

Dušan Martinjaš, dobitnik prve nagrade, inicirao je pokretanje projekta opće i termoe energetske obnove objekta, karlovačke zgrade koja je bila poznata po pogrdnom nazivu „švicarski sir“. U to je vrijeme već 25 godina bio predstavnik stanara, a podržali su ga svi stanari te je u suradnji s upraviteljem Lind-gradom iz Zagreba došlo do prijave na natječaj Europskog fonda za regionalni razvoj u sklopu Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.“, a u okviru provedbe nacionalne kampanje „Obnovljene zgrade - više štede, više vrijede“. Martinjaš se u svom videouratku pripremljenom za potrebe nagradnog natječaja osvrnuo na projekt energetske obnove te pojasnio kako je riječ o zgradi koja je posebno stradala u Domovinskom ratu kada je na nju i na asfaltnu podlogu tik do nje palo 13 granata. Stolarija, fasada, krov i ostali dijelovi ove zgrade s 12 stanova bili su maksimalno oštećeni, a svojim derutnim izgledom nagrđivala je i okoliš. Sada je

M I T O M O Ž E M O

Stanari su presretni izgledom zgrade i uštedama koje će dugoročno biti ostvarene

ova stambena zgrada u Naselju Marka Marulića 8 i 8a u Karlovcu, inače sagrađena 1950. godine, potpuno energetske obnovljena. Sama obnova obuhvaćala je postavljanje vanjske izolacije debljine 14 centimetara te izmjenu kompletne stolarije na stanovima i zajedničkim prostorima. Također, u cjelokupne je promijenjen i krov na čijoj je podlozi postavljena zaštitna ovojnica debljine 21 centimetar, a obnovljeni su i dimnjaci i zaštićeni limom.

„Svi stanari presretni su nakon završetka obnove. Kao pokretač ovog projekta, jako sam zadovoljan jer sam ovime dao svoj doprinos podizanju energetske učinkovitosti zgrade u kojoj živim. Koristi ove obnove višestruke su, od uštede na energentima i povećanju vrijednosti nekretnine do novog izgleda zgrade koja sad uljepšava cijeli kvart. Drago nam je što smo postali članovi nove obitelji 'Zgrade koje više štede i više vrijede'“, ističe Dušan Martinjaš.

Martinjaš napominje kako je prije početka obnove sva stara žbuka skinuta, a nova je fasada „podebljana“ kamenom vunom što također smatraju najpovoljnijim rješenjem kad je riječ o toplinskoj izolaciji. Radovi vrijedni blizu milijun kuna subvencionirani su sa 60 posto sredstava EU dok su putem lokalnog natječaja od Grada Karlovca dobili 55 tisuća kuna. Uz to, stanari su podignuli i kredit na deset

godina, a smatraju da su radovi izvedeni stručno i kvalitetno. Uz to je povećana i vrijednost nekretnine, a sada im je nakon energetske obnove u stanovima čak i vruće pa pritvaraju ventile radijatora što također pripomaže uštedama energije. Dive se i prolaznici koji također komentiraju kako zgrada sada izgleda kao nova.

„Najvažniji dio u pripremnim radnjama bio je educirati stanare o svim prednostima projekta obnove kako ne bi došlo do otpora. Iz neposrednog susjedstva imamo primjer zgrade koja se također prijavila za subvenciju, no nakon prvotnog dobivanja potvrde o ostvarivanju subvencije stanari između sebe nisu postigli dogovor i cijeli je projekt naposljetku propao. Po završetku obnove sukladno našim obvezama na zgradu smo stavili ploču koja služi kao dokaz energetske obnove. Čim je postavljena dobili smo nekoliko upita o prodaji stanova u zgradi što samo govori u prilog porastu atraktivnosti same zgrade. Ovo je bio prvi i najveći korak, a sad planiramo i neke sljedeće. Na umu imamo ugradnju kalorimetra zbog njegove preciznosti ispred razdjelnika. Što se tiče financijskog aspekta i uštede, već sad imamo smanjena izdavanja za grijanje u iznosu od 15 posto, a očekujemo da će ta brojka narasti po završetku energetske certifikacije zgrade“, zaključio je Martinjaš.

Obnova je krenula početkom kolovoza 2018. godine

Obnova je završila u predviđenom roku od osamdesetak dana

Redizajnom retro ili vintage namještaja klijent dobiva potpuno originalan komad namještaja koji usto ima i sentimentalnu ili vremensku vrijednost, a istodobno je dizajnom prilagođen današnjem vremenu

MAKEOVER ADDICT

DVIJE „EKO“ STRANE RECIKLIRANJA - EKONOMSKA I EKOLOŠKA

Trendovi u uređenju interijera već godinama ističu preuređeni i reciklirani namještaj kao *must have* u svakom dobro uređenom domu. Vrlo rijetko ćete vidjeti neki zanimljiv interijer u stranom časopisu ili na internetu, a da se u njemu ne nalazi barem jedan restaurirani komad namještaja. Taj trend prisutan je i kod nas, ali u puno manjem opsegu nego u drugim zemljama.

„Blog sam pokrenula iz potrebe da svoju strast prema preuređenju podijelim s drugima pa često volim reći da je blog moja sretna virtualna platforma za druženje s drugim makeover „(su)ovisnicima“, Ivančica Kršek

Ivančica Kršek iz Zagreba, inače po struci ekonomistica, bavi se dizajnom interijera i preuređuje namještaj. Osnivačica je bloga „Makeover addict“ koji nudi zanimljive projekte po principu „uradi sam“, primjere i praktične savjete o tome kako (pre)urediti svoj životni ili radni prostor i stvari u njemu na kreativan i funkcionalan način. Svojim radovima promovira ideju redizajna i ponovnog korištenja ili davanja nove funkcije starom i odbačenom namještaju.

„Blog i istoimenu stranicu na Facebooku pokrenula sam krajem 2011. godine. Iste sam se godine počela baviti preuređenjem i redizajnom namještaja te dizajnom interijera tako da sam dosad preuredila na desetke interijera i stotine komada različitog namještaja“, pojašnjava Kršek. Osnove preuređenja namještaja u početku je učila na radionicama, a zatim se usavršavala praksom. Smatra da je u ovom poslu praksa presudna jer je svaki projekt, od preuređenja namještaja do dizajna interijera obično priča za sebe pa se znanje i samopouzdanje stječu vremenom i sa što više odrađenih projekata.

Ivančica Kršek smatra kako većina Hrvata o načinu života kroz filozofiju reuse razmišlja prvenstveno iz ekonomskih, a potom tek iz ekoloških razloga. Kod preuređenja namještaja ekonomska isplativost ne mora uvijek i nužno biti na strani koncepta *reuse*, osobito ako se uz utrošeni materijal uračunaju vrijeme i trud. „Pri preuređenju namještaja ili interijera od početka inzistiram na korištenju jedino akrilnih boja i lakova koji su ekološki. Nema upotrebe razrjeđivača, već se sav pribor pere vodom. Također puno su sigurniji za zdravlje jer nema štetnih isparavanja i sav pribor možete koristiti još stotinu puta, a ne ga baciti kao što to obično bude kod uobičajenih boja na bazi otapala ili alkidnih smola. Ali takve boje i lakovi još su uvijek ponegdje i dvostruko skuplji od uobičajenih boja. S druge strane, većina je današnjeg namještaja i materijala koji se ugrađuju u nove stanove proizvedena od umjetnih materijala koji mogu štetno zračiti, a i predstavljaju budući otpad, dok je nekadašnji namještaj gotovo isključivo proizveden od drveta koje predstavlja puno zdraviju opciju“, ističe Kršek.

Kršek preuređuje stolice i fotelje, ali dobiva upite i za ostali namještaj poput ormara, komoda,

Osnovno je pravilo pristupu življenja *reuse* da se ponekad zanemari ekonomska računica (osobito jer su razlike u cijeni preuređenja ili kupnje novog komada namještaja zanemarive) i prednost ustupi dugotrajnosti, kvaliteti, ekologiji i zdravlju.

vitrina i drugog. U većini slučajeva klijenti su te predmete naslijedili pa ih žele sačuvati iz sentimentalnih razloga, ali im ujedno podariti i novo, modernije ruho. Važna stavka također je i činjenica da je nekadašnji namještaj puno kvalitetniji i čvršći u izradi nego današnji te je često dizajnom jedinstven pa su to osnovni razlozi zašto se netko odlučuje za preuređenje nasuprot kupnji novog komada.

Ivančica Kršek svjesna je utjecaja koji ima na svoje članove obitelji i prijatelje, ali i na brojne čitatelje koji rado traže savjete o tome kako da sami nešto preurede i ponovno iskoriste. Smatra da je potrebno konstantno raditi na osvještavanju toga koliko je važno brinuti o okolišu i planetu na kojem živimo. Ljudi često zbog ubrzanog načina života i svakodnevnih obaveza ne stignu razmišljati o recikliranju ili nemaju ideju kako, a i čini se jednostavnijim nešto baciti i kupiti novo. Baš zbog toga treba ih stalno inspirirati i davati ideje da ih se potakne na što češće recikliranje. S malo uloženog vremena vlastitim rukama možemo napraviti nešto što neće biti korisno samo nama, već i našoj okolini i okolišu, a taj osjećaj najbolja je nagrada za uloženi trud.

Osim što vlastite radove i interijere koje uređuje predstavlja na svom blogu i profilima na društvenim mrežama, trudi se inspirirati čitatelje konkretnim idejama i praktičnim savjetima za uređenje doma. Kroz projekte po principu „izradi sam(a)“ u obliku fotografija ili videozapisa čitatelji mogu korak po korak naučiti kako da sami preurede neki komad namještaja ili izrade dekoraciju za dom. Puno čitatelja rado prati takve projekte, osobito ako su jednostavni i praktični te im pokazuju da uz malo truda i nešto novca mogu sami nešto izraditi, preraditi ili preurediti. Kršek smatra kako većina nas voli osjećaj kada nešto izradimo samostalno, svojim rukama i maštom. Kao primjer navodi priručnike „Kako obojiti zidne pločice“ i „Kako obojiti namještaj od iverala“ koji su već godinama na vrhu čitanosti svih vodiča koje je objavila, a što pokazuje da se Hrvati ne libe prihvatiti i zahtjevnijih projekata.

„Kada sam krenula s blogom 2011. godine bilo je dosta kreativaca i blogova koji su se bavili preuređenjem namještaja, savjetima i slično. S vremenom se ta scena značajno smanjila i danas postoji još par individualaca koji se bave sličnim poslom kao i ja. Čitateljstvo na blogu i društvenim mrežama s godinama kontinuirano raste i to je dokaz da postoji interes za sadržajem koji objavljujem. Po čitanosti objava, najzanimljiviji su makeoveri prostora i fotografije preuređenog namještaja prije i poslije. Sa što boljom ekonomskom situacijom i rastom ekološke osviještenosti sigurna sam da će takav sadržaj biti još čitaniji i traženiji, a Hrvati svjesniji da je jako važno u kakvom prostoru žive i što ih okružuje. Tako bez straha mogu reći da je vrijeme na mojoj strani“, zaključuje Kršek.

M I T O M O Ž E M O

TIPS & TRICKS

1.

Prije bojenja drvenog namještaja podlogu je potrebno dobro izbrusiti. To možete učiniti ručno ili pomoću električne brusilice. Za skidanje stare boje upotrijebite brusni papir granulacije 80, a za skidanje bezbojnog laka brusni papir granulacije 120.

2.

Umjesto brušenja prije nanošenja boje kao temelj možete upotrijebiti *primer* za neupojne površine.

3.

Želite li obojiti staklo, prije boje nanosite *primer* za neupojne površine.

4.

Želite li izbjeći razrjeđivač i miris nitro-boje, upotrijebite akrilne boje. One nemaju miris, a ruke i sav pribor ispiru se vodom. Prije nanošenja boju obavezno dobro promiješajte (najbolje špatulom).

5.

Kako bi boja bila ravnomjerno nanesena na površinu koju bojite, umjesto kista upotrijebite spužvasti valjak.

6.

Kod preuređenja tapeciranog namještaja prvo uredite drveni dio namještaja, a zatim krenite s tapeciranjem.

7.

Želite li obojiti podne pločice, nakon nanošenja *primera* upotrijebite boju za beton. Za zidne pločice nakon *primera* upotrijebite boju za zidove.

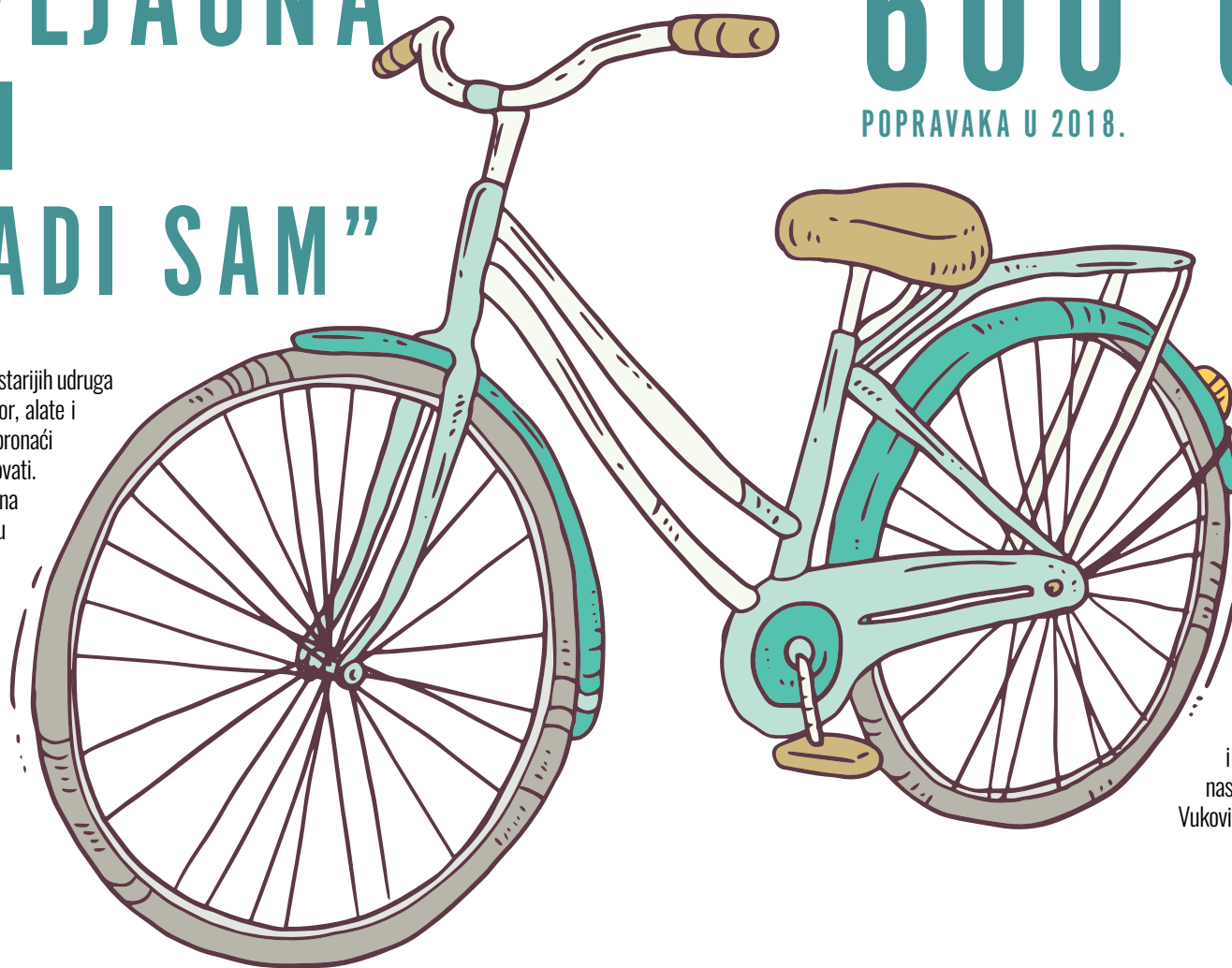

BICIKLOPOPRAVLJAONA SERVIS UTEMELJEN NA PRINCIPU „URADI SAM”

Biciklopopravljajona je projekt koji djeluje pod okriljem udruge Zelena akcija, jedne od najvećih i najstarijih udruga za zaštitu okoliša u Hrvatskoj. Svrha je Biciklopopravljajone pružiti svima zainteresiranim prostor, alate i savjete koji bi im omogućili da sami popravke svoj bicikl pa tako vlasnici bicikala ovdje mogu pronaći neke od teže dostupnih biciklističkih i drugih alata koje se pojedincima obično ne isplati kupovati. Korištenje Biciklopopravljajone besplatno je za sve, no korisnici moraju sami kupiti one dijelove koje na njihovom biciklu treba zamijeniti. Također, svima je na raspolaganju podrška volontera koji pomažu u rješavanju kvarova koje korisnici ne znaju otkloniti sami.

Osnovni je koncept u Biciklopopravljajoni da korisnici sve popravke vrše sami uz podršku volontera. Za razliku od drugih servisa, u Biciklopopravljajoni svoj bicikl ne možete jednostavno ostaviti na popravak i vratiti se kad bude gotov. Dežurne volontere može se pitati za savjet ili pomoć pri popravku bicikla, ali od osobe se očekuje dobra volja i želja za upoznavanjem vlastitog bicikla jer je smisao da vozači sami nešto nauče o popravljavanju svog bicikla.

U slučaju da su korisnici zadovoljni popravkom i pomoći koju su dobili, mogu donirati dijelove bicikla, alate, potrošni materijal ili grickalice za volontere. Međutim, neovisno o opsegu izvršenog popravka i mjeri u kojoj su se oko njega angažirali volonteri, nitko nije dužan donirati već to može

600
POPRAVAKA U 2018.

6945
POPRAVAKA OD 2009.

138
DONIRANIH BICIKALA U 2018.

učiniti ako želi. U Biciklopopravljajoni je ponekad moguće pronaći zamjenu za dio koji je na biciklu potrebno zamijeniti. Riječ je o dijelovima koje je netko ranije donirao ili pak o dijelovima skinutim sa starih i nepopravljivih bicikala.

Jedan je od važnijih ciljeva ovog projekta spriječiti da još upotrebljivi bicikli, odnosno njihovi dijelovi, završe na smeću. Cilj je i želja prikupiti što veću količinu starih bicikala kako bi ih se obnovilo ili iskoristilo za dijelove. Bolji se bicikli popravljaju i proslijeđuju ustanovama socijalne skrbi i slično ili ih se ustupa onima koji su voljni uložiti vrijeme i sredstva nužna da ih se dovede u stanje pune upotrebljivosti. Ako je bicikl procijenjen kao nepopravljiv, rastavlja ga se i iskorištava za dijelove. Na ovaj se način štede prirodni resursi i energija, ali se i smanjuje financijsko opterećenje koje popravak odnosno kupnja novog bicikla nosi sa sobom.

Prema upisima u Knjigu popravaka u 2018. godini popravljeno je gotovo 600 bicikala. Po terminu se prosječno popravi petnaestak bicikala. Od početka rada Biciklopopravljajone u kolovozu 2009. godine u knjizi gostiju zabilježeno je 6945 pojedinačnih popravaka bicikala. Tijekom prošle godine novim vlasnicima je donirano 138 starih bicikala. Bicikli su donirani tražiteljima azila, azilantima, stambenoj zajednici za djecu bez roditelja te drugoj djeci i odraslima koji si bicikle ne mogu priuštiti.

„U Biciklopopravljajoni možda nećemo moći popraviti neke rijetke primjerke jako modernih, skupih i egzotičnih bicikala ili dijelova. Zapravo su nam najdraži klasični bicikli koje ste kupili na Hreliću ili naslijedili od roditelja. Volonteri su dežurni svakim četvrtkom od 17:00 do 20:00 sati” – poručio je Eugen Vuković, koordinator projekta Biciklopopravljane u Zelenoj akciji.

ENERGETSKOM OBNOVOM OBUHVAĆENO 16 TISUĆA KUĆANSTAVA

*Ministar Štromar najavljuje velike
planove za budućnost*

Foto: Ante Gudelj

Energetska sigurnost, smanjenje potrošnje energije i sprječavanje klimatskih promjena u velikoj mjeri ovise o znatnom poboljšanju energetske učinkovitosti u zgradama. Cilj je Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja maksimalna iskoristivost fondova Europske unije.

„Prošle smo godine iskoristili 60 posto više sredstava od planiranog, a trenutno se u Hrvatskoj obnavlja tisuću bolnica, škola, vrtića i stambenih zgrada. Zanimljiv je podatak da je energetskom obnovom obuhvaćeno čak 16 tisuća kućanstava, a na toj broji ne namjeravamo stati. Imamo velike planove za budućnost“, ističe potpredsjednik Vlade i ministar graditeljstva i prostornoga uređenja Predrag Štromar.

Ministar najavljuje kako će u sljedeće tri do četiri godine biti uloženo više od pet milijardi kuna javnog i europskog novca za energetske učinkovitost. Najbitnije je smanjenje energije i smanjenje ispuštanja CO₂ na čemu se intenzivno radi.

U većinu zgrada koje se uspješno obnavljaju desetljećima se nije ulagalo, a ti se projekti realiziraju zahvaljujući dobroj suradnji Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja s Ministarstvom regionalnog razvoja i fondova Europske unije i Fondom za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.

Ministar Štromar naglašava da su smjernice Europske unije, kojima su postroženi zahtjevi za energetska svojstva zgrada, dio obveznog zakonodavstva. Uvedeno je energetsko certificiranje zgrada te su definirani pojmovi energetske usluge, a nacionalnom Strategijom energetske obnove zgrada zacrtani su ciljevi do 2050. godine. Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća o energetske učinkovitosti zgrada (EPBD) uvela je pojam „zgrade gotovo nulte energije“. Spomenuta direktiva traži da se od 1. siječnja 2021. godine počne primjenjivati praksa pri kojoj sve nove zgrade koje će se graditi budu zgrade gotovo nulte energije.

Kao cilj koji bi se trebao ostvariti do 2020. godine države Europske unije postavile su 20 posto smanjenja energetske potrošnje. Dugoročni je cilj u sektoru zgradarstva smanjenje emisija CO₂ za 80 do 95 posto do 2050. godine. „Jasno nam je da ispunjenje tih ciljeva neće biti moguće bez energetske obnove postojećeg fonda zgrada i gradnje novih zgrada gotovo nulte energije“, poručuje potpredsjednik Vlade i ministar Predrag Štromar.

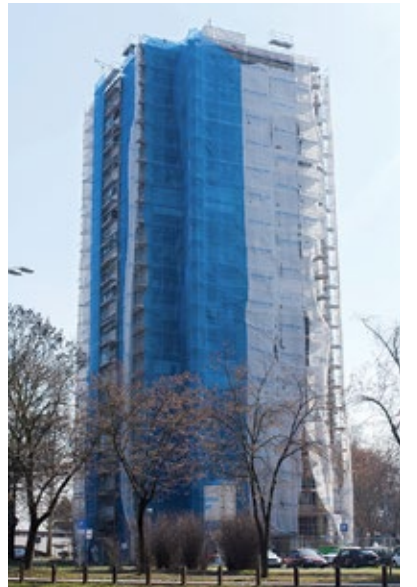
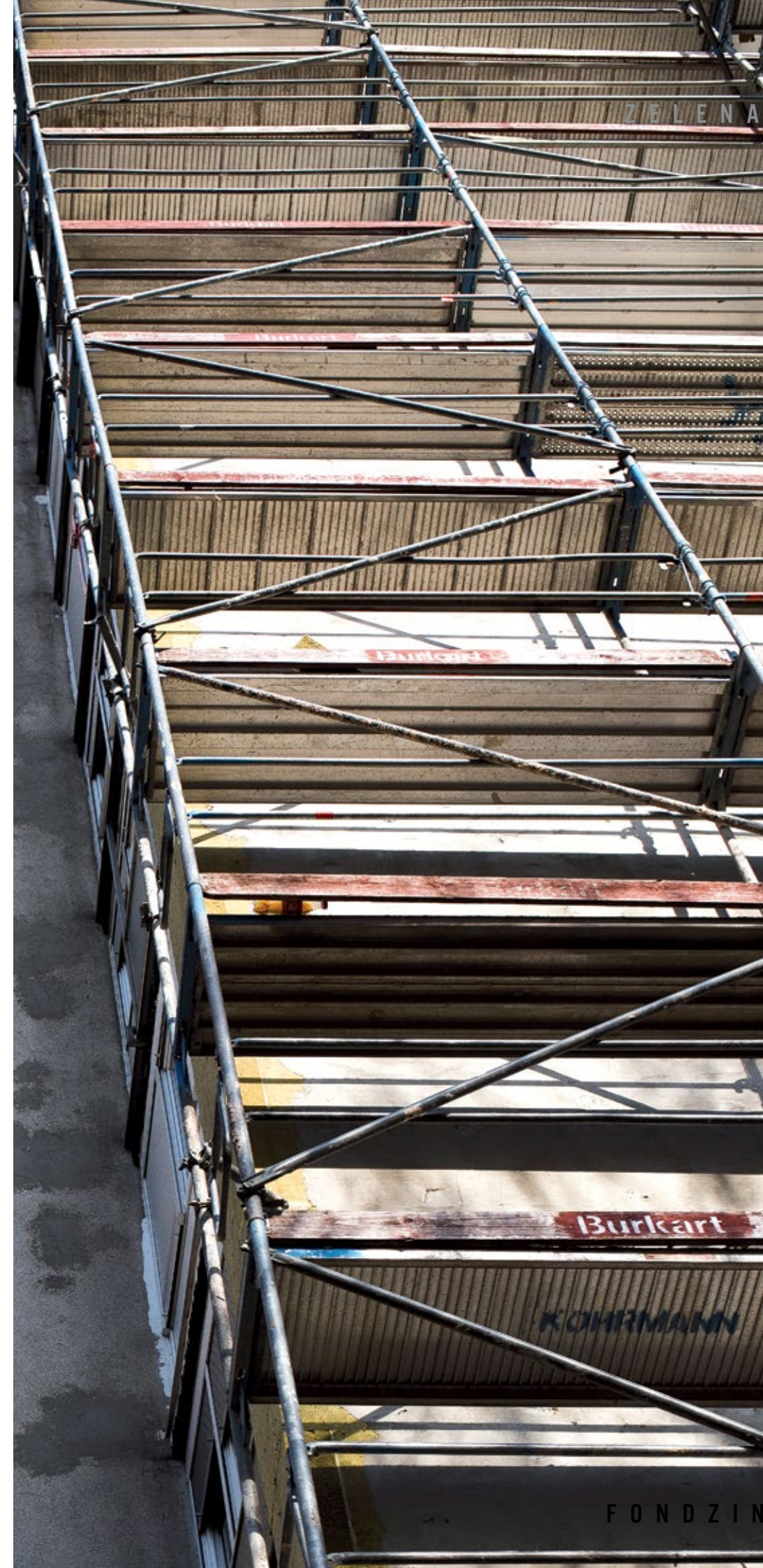

Projektima energetske obnove podiže se kvaliteta života, ali i štedi novac, kako gradovima i općinama, tako i svim građanima

Republika Hrvatska opredijelila se za održivu gradnju i energetske učinkovitost, a Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja doprinosi realizaciji tog cilja izradom i ažuriranjem zakonskog okvira, izradom strateških i programskih dokumenata te detaljnom razradom provedbenih mjera kroz programe poboljšanja energetske učinkovitosti postojećih zgrada. S ciljem što veće promocije i edukacije javnosti o toj temi, Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja potaknulo je Povelju o suradnji u cilju dekarbonizacije zgrada do 2050. godine. Ministar objašnjava kako se potpisivanjem Povelje potiče kontinuirana suradnja cijele akademske zajednice, stručne javnosti, građevinskog i energetskog sektora te prateće industrije na izradi Dugoročne strategije obnove nacionalnog fonda zgrada i prelazak na standard gradnje zgrada gotovo nulte energije (nZEB). Ministar ističe kako potpisnici Povelje pružaju potporu te promiču dekarbonizaciju zgrada u svojim daljnjim aktivnostima gdje god je to moguće.

„Prošle smo godine iskoristili 60 posto više sredstava od planiranog, a trenutno se u Hrvatskoj obnavlja tisuću bolnica, škola, vrtića i stambenih zgrada. Zanimljiv je podatak da je energetsom obnovom obuhvaćeno čak 16 tisuća kućanstava, a na toj broji ne namjeravamo stati. Imamo velike planove za budućnost“, ističe potpredsjednik Vlade i ministar graditeljstva i prostornoga uređenja Predrag Štromar.

Koncept zgrade gotovo nulte energije više nije koncept iz budućnosti, već realno rješenje za smanjenje emisija CO₂, smanjenje potrošnje energije i ukupnih troškova tijekom cjelokupnog životnog vijeka zgrade.

JAVNE ZGRADE

U Ministarstvu graditeljstva i prostornoga uređenja ističu kako je zbog iskorištenja raspoložive financijske alokacije početkom veljače ove godine zatvoren Poziv na dostavu projektnih prijedloga „Energetska obnova i korištenje obnovljivih izvora energije u zgradama javnog sektora“. Taj je Poziv raspisan krajem 2017. godine, a za prijave je bio otvoren početkom 2018. godine. Raspoloživa alokacija iz Europskog fonda za regionalni razvoj po tom Pozivu tada je iznosila 380 milijuna kuna. No, zbog velikog interesa potencijalnih prijavitelja na Poziv ukupan iznos zatraženih bespovratnih sredstava za dodjelu u vrlo je kratkom razdoblju dosegno 200 posto od ukupnog raspoloživog iznosa te je Poziv privremeno obustavljen od 5. veljače 2018. do 4. rujna 2018. godine.

U Ministarstvu graditeljstva i prostornoga uređenja ističu kako je 17. srpnja 2018. godine donesena Odluka o povećanju alokacije kojom je ukupan raspoloživi iznos bespovratnih sredstava za dodjelu u okviru Poziva povećan s 380 milijuna kuna na više od milijardu kuna.

Kada je 4. rujna 2018. godine poziv ponovno otvoren, u svega dva dana koliko je bio otvoren, točnije 4. i 5. rujna 2018. godine, prijavljeno je čak 311 projekata energetske obnove zgrada za koje su prijavitelji iz Europskog fonda za regionalni razvoj bespovratno tražili gotovo 750 milijuna kuna.

„Dobra informiranost potencijalnih prijavitelja na poziv i dobra organizacija pripreme projekta za prijavu rezultirale su prijaviteljima koji su još jednom spremni dočekali natječaj za dodjelu bespovratnih sredstava. Tomu je zasigurno pridonijela i kontinuirana edukacija potencijalnih prijavitelja koja je imperativ Ministarstva od pokretanja prvih poziva 2015. godine. U 2018. godini održane su čak 84 informativne i provedbene radionice u kojima je sudjelovalo više od 2400 potencijalnih prijavitelja i korisnika projekata energetske obnove zgrada javnog i stambenog sektora“, naglašavaju u Ministarstvu.

Ističu kako je na Poziv ukupno zaprimljeno 758 prijava (447 prijava u prvom krugu prijave do 5. veljače 2018. i 311 prijava u drugom krugu prijave do 5. rujna 2018.), a ukupni zatraženi iznos bespovratnih sredstava iznosi gotovo 1,56 milijarde kuna.

Dosad su donesene 473 Odluke o financiranju, ukupne vrijednosti projekata veće od 1,9 milijarde kuna od čega je 941 milijuna kuna bespovratnih sredstava. Zaključno s 15. veljače potpisano je i 395 Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava.

VIŠESTAMBENE ZGRADE I OBITELJSKE KUĆE

Iz Ministarstva poručuju da su na poziv za energetske obnovu višestambenih zgrada zaprimljene čak 649 prijave od kojih kriterije zadovoljava njih 596. Iznos ukupne investicije veći je od milijarde kuna, a više od 560 milijuna kuna čine bespovratna sredstva Europskog fonda za regionalni razvoj.

„Ove je godine u planu i energetska obnova obiteljskih kuća, za što već sada postoji veliki interes građana. S obzirom na to da je sredinom 2018. godine donesena uredba koja nam omogućava da privatnim korisnicima dodijelimo subvencije za energetske obnovu, postoji velika vjerojatnost da ćemo biti prva zemlja u Europskoj uniji koja će realizirati taj ambiciozan projekt. Trenutno traju pripreme radnje kako bismo građanima omogućili što lakšu prijavu i maksimalno ih rasteretili u pripremi dokumentacije“, ističu u Ministarstvu.

Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja zatražilo je dodatnih 150 milijuna eura za javne zgrade i 100 milijuna eura za privatne kuće i višestambene zgrade. Ako ta sredstva budu osigurana početkom iduće godine, mogli bi ugovoriti 250 milijuna eura do kraja 2020. i ta sva sredstva do 2022. uložiti u energetske učinkovitost, poručuju.

POGODNOST ZA GRAĐEVINSKI SEKTOR

Jedna je od hvalevrijednih prednosti projekata energetske obnove i to što se hrvatskim djelatnicima građevinske struke osigurava posao. Sredstva stižu iz fondova EU čime se dodatno osigurava naplata odrađenog posla te se na taj način stvaraju preduvjeti za rast plaća u sektoru čime se stvaraju dobri uvjeti za ostanak u Hrvatskoj. „U iduće dvije godine na taj ćemo način osigurati više od pet milijardi kuna investicija u građevinskom sektoru, što je uistinu respektabilna brojka“, kažu u Ministarstvu.

U sljedeće tri do četiri godine bit će uloženo više od pet milijardi kuna javnog i europskog novca za energetske učinkovitost

SLIJEDI OBJAVA POZIVA ZA ENERGETSKU OBNOVU OBITELJSKIH KUĆA

„Trenutno je u provedbi obnova gotovo 600 višestambenih zgrada. Oko 150 ih je već dovršeno, a ostale su u raznim fazama radova. Ugovoreno je i više od 500 javnih zgrada koje su također u raznim fazama, neke su već završene, a u nekim radovi tek počinju. Pregledavamo prijave iz drugog kruga i evaluiramo projektne prijedloge gdje ćemo sklopiti još oko 150 ugovora. Energetski će se tako obnoviti preko 700 javnih zgrada“, ističe načelnica Sektora za programe i projekte Europske unije Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja Ines Androić Brajčić.

Načelnica pojašnjava kako ponekad dolazi od određenih izazova u provedbi. Postoje primjeri u kojima je teško naći izvođača te korisnici objavljuju postupke javne nabave čime se usporava proces. „Primjećujemo stabilizaciju i stvaranje kontinuiteta tako da smo zapravo vrlo zadovoljni. Uz poneke izazove koji se javljaju u provedbi vidimo veliki pomak. Obnovljene zgrade u konačnici će štedjeti 50 posto energije za grijanje i hlađenje što predstavlja veliku stavku i pridonosi realizaciji ciljeva Strategije Europa 2020. Ministarstvo je za ova dva specifična cilja nadležno. Čak 90 posto sredstava već je alocirano tako da su dodatna sredstva zatražena od Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije“, ističe Androić Brajčić.

Najveći projekt koji slijedi objava je poziva za energetske obnovu obiteljskih kuća koji je planiran u drugoj polovici ove godine. Osnovano je i Povjerenstvo za energetske siromaštvo te se radi na utvrđivanju kriterija kako bi se utvrdilo koji bi građani mogli ostvariti još veću stopu sufinanciranja.

Načelnica Sektora za energetske učinkovitost u zgradarstvu Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja Irena Križ Šelendić objašnjava kako su u procese uključena dva različita povjerenstva. Jedno se bavi obiteljskim kućama i njih zanimaju kriteriji za fizičke osobe koje su vlasnici obiteljskih kuća. Drugo se povjerenstvo bavi kućama na potpomognutim područjima gdje je podijeljeno vlasništvo, odnosno gdje je dio u državnom, a dio u privatnom vlasništvu. Cilj je da ti građani također zadovolje kriterije energetskog siromaštva kako bi svi mogli ostvariti uvjete za energetske obnovu.

„Trenutno smo još u procesu definiranja kriterija za određivanje energetskog siromaštva. Evaluirat ćemo kriterije poput posebne pomoći koje korisnici dobivaju, osobne invalidnine, minimalne plaće i slično. Sigurna sam da će oni biti usklađeni do ljeta“, napominje Križ Šelendić.

EUROPSKA UNIJA SA 150 MILIJUNA KUNA SUFINANCIRA PILOT-PROJEKT UVOĐENJA NAPREDNIH MREŽA U HRVATSKOJ KOJI PROVODI HEP ODS

VRIJEDNO ULAGANJE U NAPREDNE MREŽE

Strateško je opredjeljenje Hrvatske elektroprivrede da na čitavom području Hrvatske ostvari sigurnost opskrbe električnom energijom, brzu i kvalitetnu uslugu te da korisnicima omogući jednake uvjete pristupa i korištenja mreže. S tim će ciljem HEP - Operator distribucijskog sustava (HEP ODS), u skladu s desetogodišnjim planom razvoja distribucijske mreže, realizirati ulaganja na razini od oko milijardu kuna godišnje. Jedan od projekata koji će se provesti u tom razdoblju je i Pilot-projekt uvođenja naprednih mreža, ukupno vrijedan 230 milijuna kuna. Za taj su Pilot-projekt krajem srpnja 2018. godine Ministarstvo zaštite okoliša i energetike te Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitosti HEP ODS-u dodijelili oko 150 milijuna kuna iz Europskog fonda za regionalni razvoj (Operativni program „Konkurentnost i kohezija“, prioritetna os 4). Riječ je najvećem iznosu bespovratnih sredstava koje je Hrvatska elektroprivreda dobila iz fondova Europske unije dosad, ali i o jednom od prvih potpuno energetskih infrastrukturnih projekata koji se sufinanciraju iz sredstava EU. Projekt je značajan za prilagodbu djelatnosti distribucije električne energije u Hrvatskoj promjenama koje donosi takozvani Čisti energetski paket Europske unije. To su prije svega povećanje fleksibilnosti sustava, razvoj aktivne distribucijske mreže, fokus na korisniku mreže, integracija obnovljivih izvora energije te povećanje energetske učinkovitosti kako u upravljanju mrežom, tako i kod korisnika mreže kojem se kao aktivnom kupcu omogućuje sudjelovanje na tržištu električne energije.

PRVI NA REDU ZAGREB, SPLIT, OSIJEK, ZADAR I DUBROVNIK

Cilj je projekta uvođenje informatizacije i koncepta naprednih mreža u postojeću distribucijsku mrežu električne energije. Na taj bi se način u 2023. godini u odnosu na stanje u 2014. godini kad je započelo korištenje financijskog razdoblja Operativnog programa 2014.–2020. gubici u distribucijskoj mreži mogli smanjiti za 1,1 posto. Broj korisnika povezanih s naprednim mrežama do 2023. godine povećao bi se za dodatnih 24 tisuće. Za potrebe pilot-projekta izabrana su područja velikih hrvatskih gradova zato što imaju najveću koncentraciju potrošača te se stoga tamo mogu ostvariti i najveći učinci projekta. Uz to, izabrani su i gradovi s pripadajućim distribucijskim područjima srednje veličine, koja s obzirom na takvu prevladavajuću veličinu gradskih naselja u Hrvatskoj predstavljaju dobar ogledni primjer za daljnje aktivnosti i nakon završetka Pilot-projekta.

SMANJENJE GUBITAKA U MREŽI DONOSI EKONOMSKE I OKOLIŠNE KORISTI

Gubici u prijenosnoj i distribucijskoj mreži predstavljaju najveću pojedinačnu potrošnju u elektroenergetskim sustavima Europe i to nije specifičnost Hrvatske. Na njih prosječno otpada 7 posto

proizvedene električne energije, a ovisno o državi iznos gubitaka kreće se u rasponu od 4 do 15 posto. U Hrvatskoj su se gubici u distribucijskoj mreži u razdoblju od 2014. do 2017. godine kretali u rasponu od 7,64 do 8,14 posto ukupne potrošnje električne energije na distribucijskoj razini.

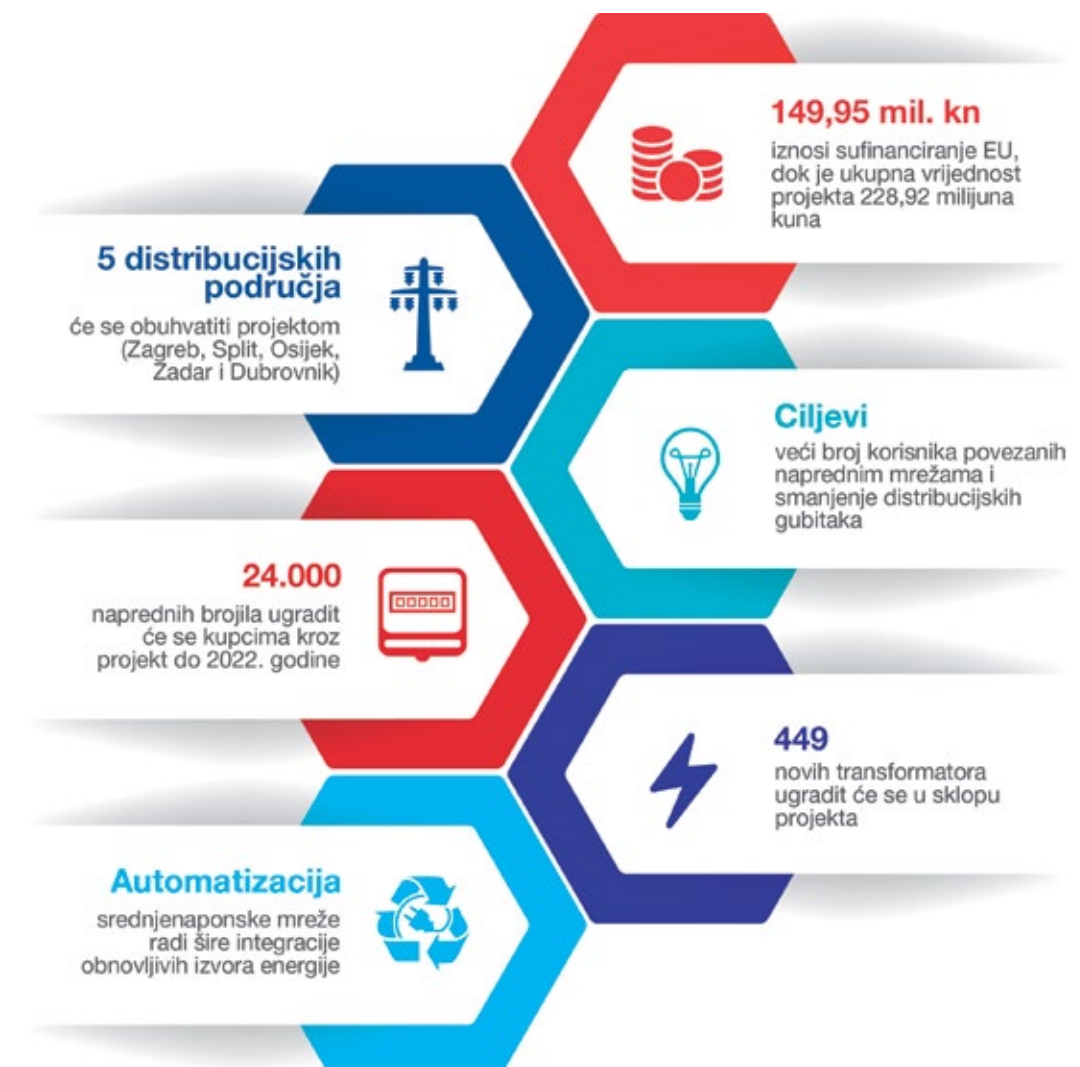
SREDSTVIMA EUROPSKE UNIJE DO TEHNOLOŠKI NAJNAPREDNIJIH RJEŠENJA

Kad se govori o naprednim mrežama, polazi se od definicije Europske komisije i operativne grupe Smart Grids Task Force koja kaže da je riječ o mreži koja automatski nadzire tokove energije i prilagođava se promjenama u potražnji kupaca za energijom. Napredna mreža omogućava bolju integraciju obnovljivih izvora, a u kombinaciji s naprednim mjernim sustavima, potrošačima i opskrbljivačima pruža informacije o potrošnji u stvarnom vremenu. U tom smislu na konceptu pametne mreže baziraju se tri projekta s ciljem izgradnje i upravljanja mrežom punionica za vozila na električni pogon (EAST-E, NEXT-E, bigEVdata). HEP također sudjeluje u projektu microGRID Positioning te u projektu 3 SMART: Smart Building – Smart Grid – Smart City, koji se odnosi na sveobuhvatno gospodarenje energijom u zgradama.

Tome treba dodati i SINCRO.GRID, projekt s područja implementacije pametnih mreža koji će doprinijeti poboljšanju sigurnosti opskrbe i kvalitete napona u elektroenergetskim sustavima Hrvatske i Slovenije.

AUTOMATSKO OTKLANJANJE KVARA ZA SAMO 0,3 SEKUNDE

HEP ODS isključivo vlastitim sredstvima provodi projekte primjene naprednih tehnologija u razvoju distribucijske mreže. Tako je, primjerice, prošle godine u Koprivnici uveo prvu samoobnavljajuću električnu mrežu u Hrvatskoj. Nova mreža temelji se na decentraliziranom pristupu i bežičnoj tehnologiji te u roku od 0,3 sekunde može sama detektirati kvar, otkloniti ga i rekonfigurirati mrežu. Riječ je o takvoj brzini otklona kvara da ga potrošači uopće ne mogu osjetiti. Budućnost koja je pred vratima može se opisati krilaticom 3D - dekarbonizacija, digitalizacija, decentralizacija. U tom smislu za HEP nema izbora - HEP budućnosti proizvodit će energiju bez ili s malim emisijama CO₂, koristiti napredna informatička rješenja u distribuciji i opskrbi te moći uspješno funkcionirati i poslovati u okruženju distribuirane proizvodnje energije i aktivnih kupaca.

UPRAVLJANJE UTJECAJIMA NA OKOLIŠ

Ericsson Nikola Tesla prva je, a prema hrvatskom nacionalnom izvještaju s europskog projekta LIFE Clim'Foot ujedno i jedina privatna kompanija u Hrvatskoj koja je izračunala svoj ugljikov otisak te na temelju te analize napravila i odgovarajući akcijski plan za smanjenje vlastitog utjecaja na okoliš.

SMANJENJE UGLJIKOVOG OTISKA KAO DIO POSLOVNE STRATEGIJE

LIFE Clim'Foot projekt je u kojem sudjeluju institucije Francuske, Hrvatske, Grčke, Mađarske i Italije, uz koordinaciju francuske agencije ADEME (Agence de l'Environnement et de la Maitrise de l'énergie). Cilj tog trogodišnjeg projekta sufinanciranog kroz program LIFE bio je usmjeren na izračun i posljedično smanjenje emisije stakleničkih plinova poslovnih subjekata. Program LIFE, koji je započeo 1992. godine, instrument je Europske unije namijenjen financiranju aktivnosti na području zaštite okoliša, prirode i klime. Ovim programom Europska unija želi doprinijeti zaštiti i poboljšanju kvalitete okoliša i smanjiti utjecaj klimatskih promjena. Taj se cilj ostvaruje financiranjem inovativnih projekata koji će doprinijeti prelasku na niskougljično gospodarstvo koje učinkovito iskorištava resurse kao i financiranjem projekata zaustavljanja i smanjenja gubitka bioraznolikosti te borbe protiv narušavanja ekosustava.

Nositelj projekta u Republici Hrvatskoj je Energetski institut Hrvoje Požar (EIHP), a kompanija Ericsson Nikola Tesla pridružila se projektu kao jedan od malobrojnih poslovnih subjekata koji su dobrovoljno odlučili do jeseni 2018. godine izračunati svoj ugljikov otisak. Uz to su se obavezali pripremiti strategiju za njegovo smanjenje te tako poduprijeti izradu plana za replikaciju i prenosivost na druge poslovne subjekte. Izračun se temelji na modelu Bilan Carbone® koji je pripremila agencija ADEME, a zasniva se na primjeni pristupa procjene životnog ciklusa (Life-cycle assessment - LCA) koji u svojem poslovanju već godinama primjenjuju sve članice korporacije Ericsson.

POZNAVANJE KOMPANIJSKIH PROCESA

Opsežan i vrlo složen izračun prema modelu Bilan Carbone® uključuje precizno prikupljanje podataka o brojnim aktivnostima i utjecajima na okoliš. Kao polazna točka odabrana je 2017. godina. Radilo se o parametrima kao što su potrošnja električne energije u svim segmentima proizvodnog procesa ili kvantifikacija utrošene energije za grijanje posredstvom pare iz toplane. Tu su također i utjecaj na okoliš zbog upotrebe različitih uredskih materijala, emisije od IT opreme i klima uređaja ili službena putovanja najrazličitijim prijevoznim sredstvima korištenima za sve destinacije tijekom perioda uključenog u analizu. Analiza sadrži i podatke o ambalaži, izravnom otpadu, putovanju djelatnika na posao i s posla, kao i procjene vezane uz npr. utjecaj obroka pripremljenih na lokaciji ili proračun otiska koji svojim posjetom kompaniji ostavljaju kupci, poslovni partneri i gosti. Opisani postupak za sagledavanje svih opsega ugljikovog otiska bio je moguć samo uz dobro poznavanje kompanijskih procesa i portfelja te uz značajan dodatni angažman i kvalitetnu suradnju između različitih organizacijskih jedinica.

„Odlučni smo u svakodnevnom radu, konkretnim doprinosom i vlastitim primjerom pokazati da je sudjelovanje u kreiranju, a potom dosljedna provedba javnih politika za izračun i smanjenje ugljikovog otiska jedini racionalan odgovor na izazov održivog života i poslovanja“ potvrdila je Gordana Kovačević, predsjednica kompanije Ericsson Nikola Tesla.

EKOLOŠKI PRIHVATLJIVA RJEŠENJA

Nakon višemjesečnog rada izračun je pokazao da u ukupnoj kompanijskoj godišnjoj emisiji CO2 čak 47 posto otpada na energetske izvore, a tek 4 posto manje na sve oblike putničkog transporta. Stoga u kompaniji smatraju kako za učinkovito smanjenje emisije ugljičnog dioksida primaran fokus treba biti na poboljšanju fizičkih svojstava zgrada i termo tehničkih postrojenja s pripadajućom infrastrukturom te na optimizaciji službenih putovanja i povećanju ekološke svijesti zaposlenih upućivanjem na korištenje ekološki prihvatljivijih načina za putovanje na posao poput javnog prijevoza, korištenja bicikla, pješačenja, zajedničkog korištenja istog automobila i slične prakse.

RAZUMIJEVANJE TRENDOVA U ICT-U I ISPUŠTANJU UGLJIKA

U skladu s očekivanjima, ali sada i potvrđenim rezultatima, kompanija je već poduzela niz aktivnosti kojima, vlastitim primjerom, pridonosi inicijativi društveno odgovornih kompanija sa zajedničkim ciljem smanjenja emisije stakleničkih plinova i očuvanja okoliša. U Ericssonu Nikoli Tesli nastoje smanjiti negativne utjecaje vlastitih operacija i aktivnosti na okoliš pa se, među ostalim, postavljaju godišnji i višegodišnji ciljevi povećanja energetske učinkovitosti i smanjenja potrošnje resursa i energenata. Tako je, uz sufinanciranje sredstvima EU iz Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.“, u kompaniji već započeo projekt povećanja energetske učinkovitosti. Mnoga poslovna putovanja već su zamijenjena ICT alternativama, a uz to što predano rade na poboljšanjima u tom segmentu, postali su prva komercijalna kompanija u Hrvatskoj s europskim certifikatom „Priatelj bicikliranja“. Sastavni dio kampusa je i ukupno 11, uglavnom natkrivenih, parkirališta i hvatišta za bicikle unutar i na njegovim rubnim dijelovima na kojima tijekom sezone parkira više od 300 djelatnika. Tim se aktivnostima izravno utječe na cjelokupni prometni sustav, povećava se kvaliteta života zaposlenika te smanjuje emisija ugljičnog dioksida nastalog u prometu.

Aleksandra Čilić svakodnevno okuplja timove i prolazi kroz detalje projekata

UPOZNAJTE NAS: SEKTOR ZA ZAŠTITU OKOLIŠA

OTVORENI PREMA KORISNICIMA I UKLJUČENI U SVE FAZE PROJEKTA

Foto: Ratko Mavar

Sektor za zaštitu okoliša Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost jedan je od sektora koji postoji od samog početka. S godinama je rastao što se tiče područja koja pokriva, broja projekata, broja djelatnika i drugih čimbenika.

DVIJE SLUŽBE UNUTAR SEKTORA

Unutar sektora djeluju dvije službe: Služba za zaštitu okoliša i Služba za zaštitu prirode. Fokus službe za zaštitu okoliša je na gospodarenju otpadom. Govorimo o projektima koji se bave sanacijom odlagališta, projektiranjem i izgradnjom reciklažnih dvorišta, projektima odvojenog prikupljanja otpada te projektima vezanim uz prilagodbu klimatskim promjenama i zaštiti zraka. U područje zaštite prirode pripadaju projekti koji su uglavnom vezani uz sufinanciranje nacionalne komponente. Radi se o projektima koji su prošli na Operativnom programu „Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.“ i dobili bespovratna sredstva u iznosu do 85 posto. U preostalom iznosu od 15 posto Fond kroz ovu službu osigurava dio sredstava i prati projekte. Uz to, služba je uključena u sufinanciranje projekata LIFE kojima Fond također jednim dijelom pokriva nacionalnu komponentu.

PODRŠKA PRILIKOM PRIPREME PROJEKTA

Na čelu Sektora za zaštitu okoliša je Aleksandra Čilić koja je na primjeru sanacije odlagališta otpada predstavila sve faze projekta u koje je ovaj odjel uključen. „Fond je sklopio 299

ugovora za sanaciju službenih odlagališta te obnaša funkciju podrške korisniku prilikom pripreme projekta. Ona se odnosi na aktivnosti projektiranja, rješavanja imovinsko-pravnih odnosa i drugih poslova. Fond je podrška i što se tiče zakonodavnog okvira, tumačenja, upućivanja na određene službe poput ministarstava i županijskih ureda, a sve u svrhu realizacije projekata u skladu sa zakonom i uvjetima zaštite okoliša u njihovim rješenjima. Fond također sufinancira projektne dokumentacije sukladno internom pravilniku o dodjeli sredstava. Taj iznos varira od 40 do 60 ili čak i 80 posto, ovisno o tome na kojem se području jedinica lokalne samouprave nalazi. Nastavak projekta sanacije građevinski su radovi gdje Fond sufinancira sanaciju i samu izgradnju odlagališta komunalnog otpada, također u određenom postotku.“

PRAĆENJE I KONTROLA

Nakon što se ishodi građevinska dozvola, priprema se natječajna dokumentacija za javnu nabavu, konkretnije za izvođača radova, stručni nadzor i voditelja projekta. Fond pomaže korisnicima u definiranju potrebne dokumentacije, međutim svaka jedinica lokalne samouprave je ta koja je nositelj projekta i koja ga kao investitor provodi od početka do kraja. Oni raspisuju javnu nabavu i dogovaraju usluge radova, a Fond prati napredovanje projekta. Nakon što se izabere izvođač radova, dostavljaju se privremene situacije koje Fond kontrolira. Redovito se održavaju koordinacijski sastanci s korisnicima čime se prati cijeli tijek projekta izvođenja

radova, sve do uporabne dozvole tj. završetka sanacije. „Na taj je način već sanirano oko 190 odlagališta od spomenutih 299. Za dio odlagališta koja se sada planira zatvoriti, nakon što se ishodi građevinska dozvola, sami će radovi ići na prijavu za financiranje EU. Tim se putem ostvaruju sredstva do 85 posto te potom Fond sufinancira nacionalnu komponentu u iznosu od 10 posto kako bi jedinice lokalne samouprave imale što manje financijskih obveza da ta odlagališta saniraju i zatvore“, ističe Aleksandra.

OTVORENOST PREMA KORISNICIMA

„Radovi na terenu obično kreću s dolaskom proljeća pa se tako poslovi intenziviraju dok je kraj godine obično period kad je najviše isplata, ali mi smo jako otvoreni za naše korisnike i održavamo redovite sastanke tijekom cijele godine. Svi koji s nama surađuju jako nas dobro poznaju i znaju da uvijek mogu dobiti informaciju koju traže ili nam se obratiti ako imaju bilo kakav problem. Kad su radovi u tijeku volimo otići na njihove koordinacijske sastanke gdje su okupljeni izvođač, projektant i nadzor pa svi zajedno usklađujemo dokumentaciju da bi bila prihvatljiva. Upravo ta suradnja s jedinicama lokalne samouprave i s komunalnim društvima, ali i s raznim institucijama poput Državnog hidrometeorološkog zavoda, Hrvatske agencije za okoliš i prirodu i drugih, stavlja nas u poziciju poveznice koja pokušava osigurati da projekti idu što brže i kvalitetnije“, nastavlja Aleksandra.

GODIŠNJI PLAN ZA USAVRŠAVANJE SVAKOG DJELATNIKA

Djelatnici sektora zaposlenici su s visokom stručnom spremom. Glavna zanimanja koja su zastupljena su inženjeri građevinarstva, inženjeri kemijske tehnologije, agronomi, biolozi te djelatnici koji su završili Rudarsko-geološko-naftni fakultet. „Naša je želja zaposlenike poslati na edukacije vezane uz javnu nabavu ili kakve strukovne konferencije. Općenito pratimo događanja na razini države i vodimo računa da su to događanja na kojima mogu čuti izmjene zakonodavnih okvira ili kakve preporuke. Za svakog zaposlenika imamo godišnji plan po tom pitanju te uvažavamo njihove interese o pojedinim temama pa sukladno tome pokušavamo djelovati. U tom smo smislu fleksibilni“, pojašnjava Aleksandra.

„Kada imamo otvorene natječaje za nalaženje kadrova, odaziv je dobar, a najčešće se traži građevinska struka jer nam je takvo područje rada. Primali smo ljude i na stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa jer smo htjeli mladim ljudima omogućiti da steknu iskustvo. U pravilo su one osobe koje su došle u organizaciju kroz taj program i ostale s nama po isteku. Činjenica je da u Fondu postoji i preraspodjela unutar sektora. Primjerice, nekoliko djelatnika iz našeg sektora, koji su naučili raditi na projektima, prešli su u Posredničko tijelo pa su tamo nastavili raditi, a mi smo uzeli novi kadar koji educiramo u radu na nacionalnim projektima pa se oni kasnije mogu prilagoditi i u radu na EU projektima“, pojašnjava Aleksandra.

VAŽNOST TIMSKOG RADA

„Relativno smo malen odjel tako da smo vrlo integrirani i radna atmosfera u uredu je odlična, a družimo se i u privatno vrijeme. Jako podržavamo timski rad. Svi veći projekti koji se planiraju i pripremaju, odrađuju se timski. Trenutno je aktualan projekt nabave spremnika za odvojeno prikupljanje otpada za cijelu državu – 407 jedinica lokalne samouprave. U ovaj projekt uključeno je šest ljudi u timu pripreme s kojima održavam svakodnevne sastanke“, zaključuje Aleksandra.

Sektor trenutno broji 24 djelatnika

Unutar sektora djeluju tri tima, a svaki tim vodi sedam županija. Unutar tima četvero djelatnika zaduženo je za praćenje svih odlagališta.

Igrate li na mobitelu igre poput tetrise ili slagalice riječi?

Zašto ne biste zaigrali igre koje će vam, osim što će vas zabaviti i skratiti vam vrijeme, pomoći svladati pojmove vezane uz ekologiju? Ovakvih igara postoji mnoštvo, poput popularnog Pacmana koji uči prikupljanju vrijednog otpada (i za to dodjeljuje bodove) ili igara u kojima igrač živi u virtualnom gradu te zajedno sa svojim prijateljima odvaja otpad u pripadajuće spremnike. Prema ključnim riječima moguće ih je pronaći na specijaliziranim internetskim stranicama i trgovinama aplikacija za mobilne uređaje.

Donosimo ideju što možete izraditi od stare ambalaže i predmeta koji se nalaze u svakom domu

OD STAKLENKE DO UKRASNOG SVIJEĆNJAKA

1. KORAK

Škarama prilagodite veličinu papira ili stranice veličini staklenke.

3. KORAK

Na staklenku kistom nanesite ljepilo te zalijepite papir.

2. KORAK

Papir presavijte na pola, a kod presavijenog dijela nacrtajte polovicu srca i izrežite je.

4. KORAK

Staklenku dodatno украсite špagom ili ukrasnom trakom prema želji.

SAVJETI I TRIKOV

Kako štedjeti energiju u uredu:

1. Korištenjem manjeg fonta. Smanjenjem veličine fonta u dokumentima na dnevnoj se razini može uštedjeti znatna količina korištenog papira.
2. Isključivanjem uređaja koji se trenutno ne koriste. Većinu energije u uredima troše uređaji koji nisu aktivni, ali su uključeni u utičnicu. Postavka *standby* donosi velik i iznimno nepotreban trošak. Tijekom razdoblja neaktivnosti ili nekorištenja pojedinih uređaja, stvorite naviku u potpunosti ih isključiti.
3. Korištenjem prirodnog svjetla. Umjetna rasvjeta predstavlja 40 posto potrošnje električne energije u tipičnoj poslovnoj zgradi. Rastvarajte zavjese ili rolete i propuštajte dnevno svjetlo gdje god je to moguće. I naravno, ne ostavljajte upaljena svjetla po odlasku iz ureda.
4. Unošenjem zelenila u radni prostor. Biljke apsorbiraju onečišćujuće tvari u zraku i emitiraju zdrave ione i kisik. Također, biljke u uredu umanjit će „sterilni“ izgled i učiniti ga ugodnijom radnom okolinom.

EKO ZONA

JEDINA SPECIJALIZIRANA TELEVIZIJSKA EMISIJA O ZAŠTITI OKOLIŠA, PROSLAVILA 400. EMISIJU

Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost pridružuje se čestitkama

„Eko zona“ emisija je Hrvatske radiotelevizije o ekologiji, održivom razvoju, obnovljivim izvorima energije i energetska učinkovitosti. Tjedno se emitira od 2006. godine. Na zabavno-edukativan način promiče značenje zaštite okoliša i prirode. Pokrenuo ju je te je od početka uređuje Mladen Iličković, a suurednice su Snježana Babić i Silvija Trnčević. Riječ je o emisiji javnog sadržaja čiji su novinari dobitnici nagrade „Velebitska degenija“ Zbora novinara za okoliš HND-a (Iličković 2007., 2009. i 2010., Babić 2007.) te nagrade REEEP Media Award časopisa Guardian i Regionalnog centra za okoliš u Budimpešti (Iličković 2007.).

U povodu proslave 400. emisije Iličković se prisjetio početaka i misije „Eko zone“. „Sve je počelo 2. listopada 2006. godine. Raditi ovu emisiju uvijek je izazov jer nije cilj ljude plašiti krajem civilizacije. Pokušavamo naći pozitivne primjere i na tom putu pomoći ljudima koji traže bolju Hrvatsku, koji idu prema obnovljivim izvorima energije, prema razdvajanju otpada, koji žele čistu poljoprivredu. Ako smo nešto od toga postigli, onda je cijela emisija opravdana“, istaknuo je.

Na proslavu obljetnice pozvani su bili i gledatelji koje je kolegica Nada Chedid provela kroz prostorije Hrvatske radiotelevizije. Na taj se način gledateljima поближе predstavio velik pogon koji čine djelatnici koji svakodnevno rade na stvaranju sadržaja za emisiju.

„S ljudima s kojima radim uspijevam dijeliti strast prema ovom poslu. Zahvalan sam što imam posao koji volim“, rekao je Mladen Iličković te istaknuo kako radi bez da itko utječe na njegov izbor tema.

„Eko zona“ ove će godine emitirati deset dokumentarnih filmova koje je redakciji darovao Saša Bešlić, švedski bankar i bivši novinar porijeklom iz Bosne i Hercegovine. Bešlić je bio u Teksasu gdje je snimio reportažu o

crpljenju plina iz pješčenjaka, u Čileu gdje je snimio reportažu u rudnicima bakra, u Kini u najvećoj solarnoj plutajućoj elektrani te u Norveškoj i Švedskoj gdje je proučavao promjenu klime. Posebnost ovih filmova leži u tome što pokrivaju udaljene svjetske lokacije za koje bi trošak vlastite produkcije bio teško isplativ. Na ovaj će ih način gledatelji HRT-a imati priliku vidjeti na svojim malim ekranima. Prvi je film emitiran krajem siječnja, a zadnji u nizu bit će na programu krajem svibnja.

Rekli su o Mladenu:

Dr. sc. Branka Ilakovac, Ministarstvo zaštite okoliša i energetike
„S emisijom Eko zona uspješno surađujem godinama na teme iz područja zaštite okoliša i prirode. Kolega Mladen Iličković jedan je od rijetkih specijaliziranih okolišnih novinara koji iz tjedna u tjedan domaću javnost vrlo ažurno informira o nacionalnim i globalnim zbivanjima, ali i prijetnjama okolišu.“

Lidija Tošić, Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost
„Kolega Iličković već dugu niz godina ekološke teme pokušava staviti u fokus javnosti apelirajući da se svatko od nas mora odgovorno ponašati prema okolišu u kojem živi. Sigurna sam da će Mladen i dalje ostati savjest i 'mora' onih kojima je profit važniji od održivog razvoja, ali i onih koji zbog komoditeta i duhovne lijenosti ne čine ništa.“

Marina Bujan, HINA
„Kolega Mladen je od nas svih novinara koji se bavimo zaštitom okoliša zaista broj jedan. On je specijaliziran okolišni novinar, dok većina nas pratimo i ostala područja poput unutarnje politike. Emisija Eko zona jako je vrijedna emisija, jedina specijalizirana televizijska emisija takve vrste i bilo bi odlično da se prikazuje u boljem terminu. Mladen je pravi kolega i prijatelj koji je uvijek spreman pomoći.“

Za ljepšu našu!

**NISAM
ZA BACIT!**

